

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Četnik IX.

Celovec, četrtek, 27. maj 1954

Štev. 21 (631)

Deželni glavar Wedenig za kulturno svobodo
in strpnost do Slovencev

Na deželni konferenci socialističnih funkcionarjev in mandatarjev v delavski zbornici v Beljaku je deželni glavar Wedenig minulo nedeljo opozoril na vse bolj vsiljive poskuse reakcionarnih krogov, ki bi radi pridobili močnejši vpliv na življenje v državi.

Ko je poudaril, da skuša koroška socialistična stranka doseči boljše življenjske pogoje za široke množice ter usmerjati demokratični razvoj v deželi, je deželni glavar med drugim dejal: Sovražniki napredka in socialne pravičnosti so se po socialističnih volilnih uspehih odtegnili odgovornemu delu in se omejujejo na neplodno kritiko socialističnih ministrov in članov vlade na Koroškem. Na kulturnem oziroma šolskem področju je prešla OVP v napad in hoče, da bi državljansko vzgojo k idealom svobode nadomestil srednjeveški duh. OVP zahteva sedaj javna sredstva za samostanske šole oz. za katoliške privatne šole. Davkoplačevalci naj bi razen naših ljudskih in srednjih šol vzdrževali še konfesionalne šole. Pozneje hočejo obvladati vse šolstvo. Vprašanje konfesionalnih šol je zadeva vsega svobodoljubnega ljudstva, tudi meščanstva, ki se mora v tej zadevi odločiti, če mu je kaj do svoje svobodoljubne tradicije. Gotovi krogi v Avstriji stalno igrajo z ognjem, da bi izzvali kulturni boj, ki se ga nikakor ne bojimo. Če se katoliški aktivisti podajajo sedaj na bojno pot, bodo naleteli na strnjeno fronto naprednega prebivalstva, ki je pripravljeno odbiti vsak napad na kulturno svobodo.

V zadnjem času — je nadaljeval deželni glavar — se množijo primeri, da se cerkvene prižnice spet zlorabljajo za politiko in da gotovi božji namestniki neotesano napadajo socialiste. Mi se ne pustimo izzivati. Socialisti niso sovražniki vere. Nasprotno! V svoj program so prevzeli poleg svobode prepričanja tudi svobodo vere in se borijo zanjo. Vendar je v Avstriji mnogo stvari bolj važnih kot pa finansiranje konfesionalnih šol.

Deželni glavar je govoril tudi o vprašanju slovenske manjšine na Koroškem, ki ga OVP vedno znova hoče izkoriščati v svoje strankarsko politične svrhe. Prav mi socialisti — je dejal med drugim deželni glavar Wedenig —

moramo ohraniti potrebno strpnost do slovenske manjšine, če hočemo, da se očuva naša domovina in mir. To je tudi v skladu z našimi socialističnimi načeli. Iz zgodovine smo se naučili, kam vodi pogubna narodnostna politika. Mar ni bila zaradi tega razbita habsburška monarhija? Ali ni prizadeval nacionalizem Evropi že mnogo gorja in strahot? Mi ne bomo dopuščali, da bi se delale na Koroškem razlike med slovensko in nemško govorečo materjo. Na takšni ravni se v naši deželi ne sme voditi politična borba. Mi bomo na-

daljevali z našo deželno politiko v smislu mirnega razvoja, pri tem pa ne potrebujemo nasvetov gospoda državnega tajnika Grafa, ki se po nepotrebnem vse preveč vmešava v našo politiko.

V svojem govoru je deželni glavar zavzel tudi stališče do organizacij, ki pod krinko gojitve tovarštva zbirajo bivše soldate hitlerjevske vojske, kar vzbuja v demokratični javnosti upravičeno zaskrbljenost in odpor. „Mi socialisti — je dejal — imamo svoje pomisleke. Mi nismo ničesar pozabili. Z militantnimi pohodi po letu 1930 se je pričela tragedija Avstrije. Če bi bilo dano jamstvo, da organizacije bivših vojakov ne služijo ciljem večnih pohodnikov in pustolovcev ter željam po revanšii, bi le-te ne bile problem za Avstrijo.“

Opera Slovenskega Narodnega gledališča

bo gostovala na povabilo Slovenske prosvetne Zveze v celovškem mestnem gledališču na binkoštni ponedeljek, dne 7. junija, ob 9.30 uri z Rossinijevo opero

SEVILJSKI BRIVEC

Pred opero nastop združenih pevskih zborov SPZ.

Kulturni referat pri koroški deželni vladi v okviru kulturne izmenjave med Koroško in LR Slovenijo na binkoštno nedeljo, dne 6. junija, ob 20. uri prireja Sutermeister-jevo opero

ROMEO IN JULIJA

in na binkoštni ponedeljek zvečer ob 20. uri

BALETNI VEČER

Delibes: COPPELIA; Semenov-Charrat: AMAZONKE;

Gotovac SIMFONIČNO KOLO

Vstopnice za SEVILJSKEGA BRIVCA dobite v predprodaji pri krajevnih SPD in Kärntner Reisebüro-ju v Celovcu. Za ostali dve predstavi pri blagajni mestnega gledališča.

V Jugoslaviji že je socialistična demokracija

Utrinki s III. kongresa Zveze komunistov Slovenije

Od torka do četrta prejšnjega tedna je zasedal v Ljubljani III. kongres Zveze komunistov Slovenije. Udeležilo se ga je 561 izvoljenih delegatov in članov Centralnega komiteja, prisostvovali pa so mu tudi zastopniki Zveze komunistov iz vseh ostalih jugoslovanskih ljudskih republik ter mnogo drugih gostov, zlasti ugledni predstavniki političnega in kulturnega življenja Slovenije. Na kongresu so bili navzoči tudi zastopniki naprednih slovenskih organizacij iz Koroške, Gorice in Trsta.

Kongres sam ni bil odraz zunanje manifestacije marveč je bil to izrazito delovno kongres, na katerem so komunisti Slovenije temeljito ocenili doslej prehojeno pot, razpravljali o sedanjih in bodočih nalogah ter si odredili svoje delo in mesto v družbenem življenju naroda in države, ki si izgrajuje sistem socialistične demokracije.

Delo kongresa se je odvijalo deloma na plenarnih zasedanjih deloma pa je bilo razdeljeno na tri posebne, krajevnostno ločene delovne komisije: na politično-organizacijsko komisijo, na komisijo za ideološka vprašanja in na komisijo za vprašanja družbenega upravljanja. Podlaga in okvir za delo kongresa sta bila podana s politično-organizacijskim poročilom o delu ZKS v dobi med II. in III. kongresom ter z referatom sekretarja CK ZKS tov. Mihe Marinka o nalogah komunistov v boju za socializem.

V politično-organizacijskem poročilu, ki je zajelo vsa področja dejavnosti ZKS, je bilo ugotovljeno, da »doba od II. do III. kongresa obsega eno najvažnejših ob-

dobij v borbi za zgraditev socializma v Jugoslaviji in v Sloveniji. To je doba, ko je delovno ljudstvo pod vodstvom delavskega razreda in njegove Partije izvajalo svojo drugo zgodovinsko zmago: obratunalo je s tendencami birokratizma in državnega kapitalizma ter afirmiralo socialistično demokracijo kot edino mogočo obliko resnične oblasti delavskega razreda in delovnega ljudstva.«

Tov. Miha Marinko je v obširnem referatu orisal položaj Jugoslavije v mednarodnih odnosih ter njene odnose z neposrednimi sosedi. Nato pa je v glavnih potezih nakazal današnje okoliščine in sedanjo stopnjo razvoja socialističnega družbenega življenja v Jugoslaviji ter ugotovil, da sta novi gospodarski sistem in socialistična demokracija edinstvena celota in temelj za izgradnjo socialističnih družbenih odnosov. Po orisu vloge, ki jo imajo komunisti kot zavestna politična sila v tem razvoju, je govornik prikazal značaj in probleme komunalnih skupnosti, v katerih se bo in se že sedaj preizkuša politična zrelost in socialistična zavest množic. Podčrtal je pomen idejne in politične vzgoje kot pogoja za usposabljanje zavestnih političnih sil pri prizadevanju za socialistični napredek.

V razpravi o poročilih vseh treh kongresnih komisij je imel tov. Edvard Kardelj daljši govor, v katerem se je dotaknil skoro vseh vprašanih, ki so bila obravnavana na plenarnem zasedanju kongresa

in v razgibanih razpravah komisij. Zlasti je tov. Kardelj podčrtal dejstvo, da kongres ni dajal nikakršnih gospodarskih direktiv, da ni predpisoval kulturnim in drugim delavcem, kaj naj konkretno delajo na njihovih področjih in da ni dajal nobenih instrukcij ljudskim odborom in drugim družbenim organom za njihovo konkretno delo. Dal pa je napotilo komunistom, kako naj kot zavestni borci za socializem dvigajo množice in kako naj jih usposabljujejo, da bodo preko družbenega samoupravljanja same sebi gradile usodo in se borile za socialistične odnose.

O razvoju in uspehih zadnjih let je tov. Kardelj med drugim dejal: Zmagali smo

(Nadaljevanje na 2. strani)

Spet provokacije italijanskih ladij

Že večkrat se je zgodilo, da so italijanske ladje kršile jugoslovanske teritorialne vode ob jadranski obali. Bodisi, da so neupravičeno vplule v obalni pas in nadlegovale jugoslovanske ladje ali pa so italijanski ribiški čolni šli na lov v jugoslovanske vode.

Tak dogodek se je pripetil tudi minuli teden, ko je 11 italijanskih ribiških ladij ilegalno lovilo v neposredni bližini jugoslovanskega otoka Žirija. Patrolni čoln jugoslovanskih obmejnih organov je zasledoval tatove in ujel eno od italijanskih ladij ter na njej pustil štiri stražarje, da jo odvedejo v pristanišče Šibenik. Tedaj je priplula manjša italijanska vojna ladja in se je jugoslovanski patrolni čoln, da ne bi prišlo do oboroženega incidenta, moral umakniti proti jugoslovanski obali. Italijanska vojna ladja pa je čoln zasledovala do 5 milj pred obalo, to je daleč v območje jugoslovanskih teritorialnih vod. Med tem časom je prejel ujeta italijanska ribiška ladja ušla proti italijanski obali in pod zaščito vojne ladje, ki je že prej očitno prežala, da italijanski tatovi v jugoslovanskih teritorialnih vodah ne bi zašli v kakšno neprijetnost, vzela seboj tudi štiri jugoslovanske vojaške.

Italija je s tem incidentom pridružila k številnim svojim prekrškom mednarodnega obmorskega prava na Jadranu še enega. Ne le da je preprečila italijanska vojna ladja upravičen ukrep jugoslovanskega patrolnega čolna, ga je še zasledovala, da je lahko ubežala ujeta ribiška ladja in odpeljala vojaške jugoslovanske obmejne straže v Italijo.

Kakor pišejo jugoslovanski listi, gre tu za očitno in premišljeno provokacijo, kar je bilo razvidno iz vseh okoliščin incidenta. Do takih metod pristopa Italija, ker sicer ne more uspeti v svojih prizadevanjih proti Jugoslaviji, ker se ji ni in ve, da se ji ne bo posrečilo razbiti balkanskega sodelovanja treh držav, ker si mora biti na jasnem, da so časi njenega imperialističnega vpliva na Balkanu minuli.

Državni podtakin FLRJ za zunanje zadeve je minulo soboto izročil italijanskemu pooblaščenemu ministru v Beogradu oster protest vlade FLRJ zaradi omejenega incidenta. Kakor poroča Reuter iz Ancone so jugoslovanske vojaške po zaščitanju in po razgovoru z vojaškim atašejem FLRJ v Italiji spet poslali z nekim potniškim parnikom na Reko nazaj v Jugoslavijo.

Predsednica OZN obišče Jugoslavijo

Tanjug poroča, da bo predsednica Generalne skupščine Organizacije združenih narodov Vidaja Lakšmi Pandit konec avgusta obiskala Jugoslavijo, kjer bo gost državnega tajnika za zunanje zadeve Koče Popovića.

Desno:
Pogled v kongresno dvorano

Zakaj bi pred resnico zatiskali oči?

Eden izmed čitateljev našega lista, ki je doma v rožanski vasi in ima večkrat priložnost, da sreča kakšnega begunca iz sosrednje Jugoslavije, nam je poslal naslednji dopis, ki ga vsled splošne zanimivosti objavljamo v celoti:

Zadnje čase se spet bolj pogosto govori o ljudeh, ki prihajajo od časa do časa preko avstrijsko-jugoslovanske meje in iščejo pri nas v Avstriji »politični azil«. Tudi časopisje je zlasti zdaj v zvezi z obsodbo zločincev Matušiča in tovarišev zavzelo stališče do tega vprašanja in je nedvomno razveseljivo, da tudi nemški dnevnik pravilno ocenjuje značaj takih beguncev, ki pod krinko »političnega poba« skušajo prikriti svoje resnično bistvo. Toliko manj pa so razumljive tozadevne besede državnega tajnika Grafa, in njegovih somišljenikov, ki bi očitno najraje zagovarjali izdajalsko početje takih izbeglic, brez da bi delali razliko med poštenimi in nepoštenimi ljudmi. Prepričan sem, da bi v njihovi krščanski ljubezni do bližnjega zaman iskali med pribeglimi grešniki takega, ki je res iz političnih vzrokov moral zapustiti domovino. Lahko pa bi jih našli še in še takih, ki so ali bežali pred roko pravice (kakor se je to pozneje izkazalo v nešteti primerih!) ali pa so zapustili in izdali svojo domovino iz raznih pustolovskih nagibov. Da ta trditev tudi drži, bi navedel samo nekaj primerov.

Doma sem tik ob meji in včasih tudi sam vidim, ko orožnik spremlja na bližnjo orožniško postajo novo »politično žrtev«. Prav tako sem ravno pred kratkim imel priložnost, da sem se dalje časa zadržal v razgovoru s takim pribegnikom. Na vprašanje, zakaj da je napustil domovino, mi je povedal, da je doma slišal, kako dobro da zasluži delavec v Avstriji in da je zaradi tega zapustil svoje delovno mesto in pribežal čez mejo. Hotel sem tudi še vedeti, kakšne so stvari tam po politični plati in če je tudi on zbežal iz »političnih« vzrokov. Dejal je, da se zaradi političnih razmer nič ne more pritožiti, saj ni bil nikjer na noben način zapostavljen, ker ni prepričan komunist, da pa se mu zdi zaslužek delavca prenizek, zaradi česar se je raje odločil za pobeg. Kaj hitro pa mu je splahnilo navdušenje, ko mu je moj znanec, ki je slučajno prisostvoval najinemu razgovoru, v kratkih potezah nakazal, da tudi položaj avstrijskega delavca ni tako rožnat. Ko mu je še nekoliko primerjal plačo z izdatki za življenje, mu je pogum hitro upadel in z obraza mu je bilo čitati bridko razočaranje.

Tudi drugi primer ni nič boljši. Po enajstih mesecih pustolovščine pri raznih kmetih, med katerimi je po posredovanju duhovnika-znanca (tudi begunec!) dodobra spoznal tudi nekega strogo krščanskega gospodarja, ki pa se je napram njemu in drugim izkazal v zelo nekrščanski luči, je prišel do spoznanja, da nima pomena

se še naprej pobijati po raznih vaseh, marveč bo najboljšje, da se vrne nazaj v domovino. »Saj mi nič ne morejo, nimam na sebi nobenega greha, šel sem samo zato, ker me je vlekla moja nemirna kri«, je dejal in še dostavil, da je pred dnevi govoril z znancom, ki se je prav tako vračal nazaj v Jugoslavijo, ker se je že najedel tukajšnjih dobrot in se obogatil s spoznanjem, da v bodoče ne bo več nasedel raznim prišepetovalcem.

In še sem govoril z drugimi, med njimi je bil mlad dečko, ki se mu je dnevno tožilo po materi, ki so po lastnem zagotavljanju zbežali samo z namenom, da iz Avstrije lažje pridejo v Ameriko, »politični pobeg« pa da so navedli samo zato, ker so mislili, da bodo kot politični begunci boljše sprejeti.

Mislím, da bo glede »političnih beguncev« iz Jugoslavije prišel do podobnih spoznanj tudi vsakdo drugi, ki se bo pošteno in resnicoljubno zanimal za njih usodo. Seveda pa do tega spoznanja ne bodo prišli tisti, ki pred resnico raje zatisnejo oči, ker v nasprotnem primeru ne bi imeli priložnosti za gnusne napade na sosednjo državo.

S seje Zveze slovenskih žena

Zveza slovenskih žena je imela v torek minulega tedna po zadnjem uspelem običnem zboru svojo prvo sejo. Članice odbora iz različnih naših krajev so se udeležile posvetovanja. O tej seji prinašamo v izveščku nekaj podatkov.

Na seji so razpravljale o izvedbi letovanja koroških slovenskih otrok v počitniških kolonijah v Jugoslaviji, kamor so tudi letos povabljeni. Otroke v starosti od 8 do 13 let bodo starši lahko prijavili naravnost pri Zvezi slovenskih žena v Celovcu, pa tudi pri naših ženah na področju. Potrebne obrazce bo priskrbela Zveza ter jih dostavila ženam, pri katerih bodo lahko starši otroke prijavljali. Po zaključku prijav bo Zveza slovenskih žena na seji ugotovila, kateri otroci bodo prišli v pošte.

Rok za prijave in potrebna navodila bo ZSZ pravočasno razglasila v »Slovenskem vestniku«.

Nadalje so žene na seji razpravljale o izvedbi gospodarskih in šiviljskih tečajev

v prihodnji zimski sezoni, ker se iz mnogih krajev slišijo želje po tovrstnih prireditvah. Ker spadajo priredbe strokovnih tečajev za naše žene in dekleta v področje Slovenske kmečke zveze, bo tozadevno Zveza slovenskih žena stopila v stik z imenovano organizacijo. Poleg tečajev v Sekiri so zaželeni tečaji tudi po vaseh, da bi mogel biti deležen strokovne izobrazbe čim širši krog naših žena in deklet.

Za dobro urejevan, pester in vsestransko zanimiv list »Naša žena« naj bi se podvzelo, da bi se bolj razširil pri slovensko govorečih družinah, ker po svoji vsebini in vrednosti lahko nadomešča vsako drugo podobno revijo.

Odbornice so na pobudo svojih tovarišic iz vasi izrazile željo, da bi Zveza slovenskih žena organizirala za naše žene izlet v Ljubljano, Postojno, na morje in v Trst. Zveza slovenskih žena se bo potrudila, da bo tem željam skušala ustreči pod najugodnejšimi pogoji.

Gospodarski napredek na podlagi zadružništva

Prizadevanje za donosno živinorejo na področju Živinorejske zadruge za Libuče in okolico

Občni zbor Živinorejske zadruge za Libuče in okolico, ki je bil predpreteklo nedeljo pri Mačeku v Pliberku, ni bil zbor samo v običajnem pomenu besede, temveč pravcata anketa kmetov o živinorejski problematiki, povezani z zadružnim pašnikom ter o izboljšanju živinoreje na področju zadružnega okoliša. Poudariti je treba, da je bila udeležba zelo številna ter da so zadržniki pokazali veliko zanimanje za razmotrivanje na običnem zboru.

Zadružni pašnik na Štibarjevem vrhu na Belšaku naj bi bil doprinos k vzreji dobre mlade plemenske živine, predvsem krav-molznic. Zaradi pomanjkanja nege, skrbi in zadostnega gnojenja je vsled izčrpanosti zadružni pašnik kazal do zadnjih let veliko revščino. Kakor je v svojem izčrpnem poročilu povedal predsednik upravnega odbora Mirko Kumer, p. d. Črčej na Blatu, se je razbohotila na pašniku trava slabe rasti in majhne redilne vrednosti. Domači hlevski gnoj za pregnojenje pašnika ni zadoščal, saj so mogli v najboljšem primeru pregnojiti na leto le en hektar površine. Zadružna sredstva, skromni dotok pašnine in ker je bil les v tej visoki višini skoraj brez cene, niso dopuščala, da bi mogli v prejšnjih predvojni letih pašniku postreči v izdatni meri z umetnimi gnojili. Šele zadnje čase

se je nekaj storilo tudi na tem področju in to nekoliko lažje, ker je les pridobil na ceni in ker je bila iz javne roke razpisana podpora za gnojenje pašnikov, katere se je poslužila tudi Živinorejska zadruga. Pogoj je bil, da so vrgli na ha površine 1000 kg apna. Učinek gnojenja je že viden, sočna deteljica izpodrinja »bavh« in spet se je izkazalo, da je mogoče travo zboljšati le s smotrnim gnojenjem, zaradi tega bo treba v tej smeri izboljšanje nadaljevati. Stanje travnišča je pregledal tudi podpredsednik Zep Broman, ki je prav tako ugotovil zboljšanje in novo sočno rast.

Nadalje je predsednik Kumer poročal o drugih delih na zadružnem posestvu. Povedal je, da so izvedli potrebno zagradnjo pašnikov ter da so po strokovnjaku zmerili in ugotovili pravilne meje posestva in jih zaznamovali z vidnimi kamni. Pri tem merjenju so ponekod nekoliko pridobili, ponekod pa so morali neznatne delčke zemljišča odstopiti.

Domalega je dokončana tudi izgradnja zadružnega hleva, kamor lahko zaženejo živino ponoči in ob prav slabem vremenu. Uredili so tudi vodno napravo za napajanje živine. Na stanovanjskem posloju pastirja so izvedli potrebne obnove, kakor na primer nov dimnik, nova okna ter nova vrata v stransko sobo. S tem je zadruga pokazala tudi razumevanje za ureditev primerne stanovanja za pastirja in njegovo družino.

Ob zaključku svojega poročila se je predsednik zahvalil vsem zadružnikom za sodelovanje, posebno še tajniku Cehnarju, Zepu Bromanu in pastirju Piku.

Nato je občni zbor razpravljal in odobril računski zaključek za leto 1952. Poleg drugih aktivnih in pasivnih postavk je bilo razvidno, da je plačana pašnina za isto poslovno leto znašala znatno vsoto 1940 šilingov, kar pa seveda izčrpajo precej visoki davki ter drugi pasivni stroški. Navzoči poslevoedeči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug dr. Mirt Zwitner je pripomnil, da bi morala pašnina donášati vsaj toliko, da bi bila krita iz tega dohodka tudi sredstva za nabavo gnojil vsaj do neke mere.

Po izvolitvi nadzornega odbora je spregovoril kmetijski strokovnjak in ravnatelj kmetijske šole v Podravljah France Vernik. Njegov strokovni referat se je sukal v okviru načrta za zboljšanje živinoreje predvsem na podlagi zadružništva. Povedal je, da našim zadržnikom, ki lahko zrejo že v davno in častljivo preteklost, daje priznanje tudi deželna kmetijska zbornica ter zagotavlja, da jih hoče enako upoštevati kot vse ostale. Kakor je bilo iz poročila predsednika razvidno, je namen zadruge zboljšanje živinoreje. Cilj naprednega gospodarstva mora biti, da bo živinoreja več donášala, ker bi bilo napačno, da bi naše kmečke družine redila gozd in fabrika. Dvigati je treba hitrejšo rast živine in molznost

PO ŠIRNEM SVETU

Rangun. — Predsednica generalne skupščine Organizacije združenih narodov Lakšmi Pandit, žena indijskega predsednika, je pred nedavnim ostro napadla politiko zapadnih sil, katerim je očitala, da mislijo samo na to, kako bi povečale učinek svojega atomskega orožja, nikakor pa si ne delajo skrbi, kako bi našli način, da bi atomska znanost služila miroljubnim ciljem.

Pariz. — Med Bolgarijo in Grčijo od leta 1941, ko so nemške čete vdrle iz Bolgarije na grško ozemlje, doslej niso vzpostavili diplomatskih odnosov. Šele zadnjo soboto so v Parizu po trimesčnih pogajanjih podpisali med obema državama dogovor, ki določa obnovo medsebojnih diplomatskih odnosov.

Reka. — V soboto so na Reki izročili Jugoslovanski linijski plovbi novo oceansko ladjo »Triglav«, ki je s svojimi 4700 tonami največja ladja, ki so jo doslej zgradili v jugoslovanskih ladjedelnicah. Opremljena je z najmodernejšimi stroji in drugimi napravami ter bo vozila v severno Evropo.

Washington. — Zadnje dni je postalo razmerje med Združenimi državami Amerike in srednjeameriško državo Guatemalo precej napeto, ko so v Washingtonu zvedeli, da si je guatemalska vlada nabavila znatne količine orožja v evropskih državah, ki so pod komunističnim vplivom. V ZDA se bojijo, da bi si Sovjetska zveza na ta način ustvarila oporišče v Ameriki, zlasti še, ko imajo v vladi Guatemale komunisti precejšen vpliv.

naših domačih krav. Vse to je mogoče doseči edino s krmo, pašo in pašniki ter je s tem povezano spet izboljšanje kvalitete in donosnosti naših naravnih in umetnih travnikov. Na zgledih nekaterih naprednih gospodarstev je pokazal, da je ta cilj s smotrnim razumnim delom že mnogim uspelo doseči. Zgledu pa naj sledijo tudi drugi. Delo in krma, ki jo žrtvuemo živini, se morata izplačati.

Smiselna in načrtna naj bo vzreja in odbira plemenske živine in predvsem kontrola molznih krav z ozirom na kvaliteto, to je na toščobo mleka. Količina mleka se da s krmo in močnimi krmili dvigniti, toščoba mleka pa je odvisna od lastnosti krave. Lastnosti krave, ki so dedne na potomstvo, ugotavljajo s kontrolo in merjenjem mleka na toščobo. Zaradi tega je referent priporočal, da bi člani zadruge pristopili h kontrolni zvezi, ker bi po kontrolorju lahko ugotavljali lastnosti krav, od katerih bi potem vzrejali plemenske junice.

Med drugim je naglasil, da za uspešno in donosno mlekarstvo ni glavna pasma, montafonska ali simentalška, temveč odbira naših udomačenih krav, oskrba in pravilno krmiljenje. V svojem referatu je nanizal še vrsto koristnih nasvetov in jih podkrepil z zgledi, katere je ugotavljal pri številnih naprednih kmetovalcih, ki jih je srečal na svojih organizacijskih poteh po Koroškem.

Referat ravnatelja Vernika, ki smo ga prinesli v kratkem izveščku, je izzval zelo živahno diskusijo navzočih zadružnikov. Spregovorili so med drugimi Broman Zep, Kolenik Janez, Nachbar Jurij, Kumer Mirko in s stvarnimi zaključki dr. Mirt Zwitner: skokoma ni priporočljivo modernizirati kmetijsko gospodarstvo, skoki od 0 na 100 so vratolomni in v začetku zadostuje prehod od 0 na 10 ali 20. Mehanizacija kmetijstva naj se izvaja organsko, stopnjevano, po možnostih in pametno.

Končno so zadružniki prijavi svojo živino za leto na pašnik, kamor so jo gnali pretekli ponedeljek. Za prijavo živine je dal predsednik Kumer smernice, ki so jih posestniki dolžni upoštevati, to je, da bodo dali v pašo predvsem mlade junice in neoporečno zdravo živino. Ob koncu so še sklenili, da bodo popravili in obnovili starodavno znamenje na Štibarjevem vrhu.

Zadnji občni zbor, na katerem se je ob zaključku predsednik Kumer zastopniku Zveze slovenskih zadrug dr. Zwitru in govorniku ravnatelju Verniku iskreno zahvalil za vzpodbudno sodelovanje, je bil zares prava anketa kmetov o problematiki zboljšanja živinoreje, h kateremu doprinos je in bo tudi dobro uspevačja živinorejska zadruga. Brez dvoma je, da zahteva uspešnejši razvoj zadruge še mnogo žrtev in trdega dela, toda ob pravem razumevanju za skupno delo in skupne cilje vseh zadružnikov bo zadruga lahko pomemben činitelj za ohranitev našega kmetijstva.

III. kongres Zveze komunistov Slovenije

(Nadaljevanje s 1. strani)

s sistemom delavskih svetov, z uresničevanjem novih družbenih odnosov, s sistemom družbenega samoupravljanja v gospodarstvu. Danes prenašamo te oblike družbenega upravljanja tudi na področje zdravstva, prosvete, kulture itd. K aktivnemu družbenemu ustvarjanju smo pritegnili ogromne delovne množice, ki so bile prej takorekoč potisnjene v stran.

Celotno gospodarsko življenje se je razcvetelo, dvignila se je produktivnost dela, okreplil se je tempo razvoja vseh produktivnih sil v naši deželi. Stojimo na začetku širokega kulturnega razcveta in hitrejših uspehov v reševanju cele vrste družbenih vprašanj, ki so bila doslej zapostavljena. V glavah naših delovnih ljudi se je globoko vsidrala zavest, da so oni sami gospodarji te dežele in svojih proizvodnih sil, svojih gospodarskih materialnih sredstev. Milijoni in milijoni ljudi danes gospodarijo v tej deželi, ne pa samo peščica nekaterih, ki bi imeli monopol.

Vsa naša dežela je postala drugačna in tudi ljudje postajajo drugačni. kakor so bili morda še pred petimi ali šestimi leti. Zato se upravičeno vprašamo, kdo more danes in kakšna politična sila more danes našemu delovnemu človeku postaviti pro-

gram, ki bi bil boljši kot socialistični program, kakršnega danes ustvarjajo naši delovni ljudje? Kakšna kominformistična koncepcija, kakšna buržoazna demokratična koncepcija lahko danes nadomesti našim delovnim ljudem delavske svete, komune in druge organe demokratičnega družbenega upravljanja? Take koncepcije ni in prav zaradi tega padajo pravzaprav kot kamen v vodo vsi poskusi, ki bi hoteli obrniti naš notranji razvoj v drugo smer. Naš delovni človek takrat, kadar s posameznimi stvarmi ni zadovoljen, kritizira; tudi, kadar meni, da se ne vodi dovolj račun o teh in drugih njegovih interesih ali potrebah, vendar le zna ceniti razlike v sistemu, zna oceniti prednosti in možnosti, ki mu jih daje naš sistem družbenega upravljanja, v katerem najlažje popravi tudi svoj lastni položaj.

Na zaključni plenarni seji je kongres soglasno razrešil dolžnosti Centralni komite ter nato od 57 kandidatov izvolil 51 članov novega CK. V imenu v novi CK izvoljenih tovarišev se je Miha Marinko zahvalil za zaupanje in zaključil kongres. Takoj nato se je sestel novi CK in iz svoje sredine ponovno izvolil za sekretarja tov. Miho Marinka ter ostale člane izvršnega komiteja CK ZKS.

Ljubljanska Opera bo gostovala v Celovcu

Za binkošti bomo imeli spet edinstveni kulturni užitek, ko bo Opera Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane gostovala v celovškem Mestnem gledališču ter tako vrnila obisk celovškega operetnega ansambla v Ljubljani. Gostje-umetniki iz prestolnice Slovenije bodo koroški publiki tudi tokrat nudili nepozabna doživetja, ko bodo s svojimi najboljšimi močmi uprizorili dve operi in en baletni večer, kakršni so vsem tistim, ki so zadnja leta obiskali gostovanja ljubljanske Opere v Celovcu, še v nepozabnem spominu.

Za letošnje gostovanje imajo umetniki iz Ljubljane predvidene naslednje uprizoritve: za celovško publiko v nedeljo in v ponedeljek zvečer opero »Romeo in Julija« ter »Baletni večer«, za slovensko podeželje v okviru predstave Slovenske prosvetne zveze v ponedeljek dopoldne pa Rossinijevo komično opero »Seviljski brivec«.

Že danes vabimo ljubitelje gledaliških predstav širom naših krajev, da ne zamudijo edinstvene priložnosti, videti in slišati dovršeno odrsko igro v izvedbi znanih in priljubljenih pevskih mojstrov, kakor so: Janez Lipušček, Miro Brajnik, Ladko Korošes, Franc Langus, Friderik Lupša, Ivo Anžlovar, Sonja Hočvarjeva, Vilma Bukovčeva, Elza Karlovčeva, Sonja Drakslerjeva in mnogi drugi.

Baletni večer

(VSEBINA)

Leo Delibes:

COPPELIA

Prva slika

Tam nekje za Karpati je malo galicijsko mesto in v njem živi star čudak — po imenu Coppélius. Pravi, da izdeluje razne avtomate, ure in lutke, ki znajo hoditi in gibati kot živi ljudje. Ali nekaj natančnega o njem nihče ne ve, ker še nihče ni bil v njegovem domu. Na oknu njegove skrivnostne hiše navadno sedi lepa deklica, zatopljena v knjigo. Nihče ji še ni gledal iz oči v oči, nihče še ni spregovoril besedice z njo. Ljudje pravijo, da je to Coppéliusova hčerka.

Nasproti — preko trga — pa stanuje Svanilda, dekle, ki je že dolgo dogovorjeno s svojim fantom Francetom. Toda v zadnjem času se ji dozdeva, da France prav rad gleda proti oknu zastrženi in nedostopne Coppelie. Svanilda boli to Francetovo vedenje. Tudi danes, ko pride na dogovorjeni obisk, se zopet zagleda v Coppeliino okno. In glej, ta nedostopna deklica, ki ni pozdravila še nikogar od mimoidočih mladih ljudi, je danes celo pri volji, da pozdravlja Franceta. To gre predaleč, čeprav France Svanildi zagotavlja svojo ljubezen.

Za jutrišnji dan se pripravlja velika veselica. Oklicani bodo novi zaročenci — in še rotovski ura bo dobila nov zvon z mehanizmom, ki bo igral na zvonovih celo melodijo. Vse to je delo mojstra Coppéliusa. Župan je podjeten možakar, ki vodi sam vse te priprave. Kako se začudi, da Svanilda nenadno noče več Franceta, ko govori vendar vse mestece o tem, kako lepo gresta ta dva skupaj. Kljub skrivnostnim pobliiskom in zamolklim udarcem, ki prihajajo iz Coppéliusove hiše, zna župan pomiriti svoje meščane in jim obrniti misli na jutrišnjo slavnost.

Francetova nezvestoba Svanildi ne da miru. Prijateljice ji svetujejo, naj se začete k staremu narodnemu običaju: Ljubeče dekleško srce lahko sliši iz žitnega klasa govorico, ki da razumeti, če je fant zvest ali ne. Svanilda to res poskusi. Klas pravi, da ljubi France drugo dekle. Prijateljice jo tolažijo in v plesu z njimi se Svanilda zamoti. Na račun jutrišnjega praznika se že danes zbere tu in tam nekaj mladine, ki malo zapleše in se zopet razhaja z dogodovci za jutrišnji dan.

Coppélius pride iz svoje hiše — najbrž ima še pot do rotovškega zvonika, da se ne bi jutri kaj zataknilo v mehanizmu okrog zvonov. Ko pa ga mladina na cesti spozna, ga obkoli in hoče od njega to in ono. Coppélius končno uteče, Svanildi pa, ki jo ta čudni oče Coppélius nekje ježi, se nasmeje sreča: na tleh najde

hišni ključ, ki ga je moral prav tedaj izgubiti Coppélius. Kaj bi bilo, če bi poskusila priti v hišo in si ogledati to deklico Coppelio prav od blizu? Laziti po tuji hiši sicer ni spodobno, ali ljubosumnost odtehta še več — in končno — saj gredo druga dekleta tudi z njo.

Francetu pa Coppelia tudi ne da miru. Saj ga je celo pozdravila! In če je Svanilda pred županom pokazala, da ne mara Franceta, no, potem pa sme on menda res poskusiti svojo srečo pri tej skrivnostni deklici.

Kmalu se vrne Coppélius iz mesta in ugotovi, da v žepu nima več hišnega ključa. Ta vrnitev pa pomeni začudeno srečanje s Francetom, ki je odločen, da spleza po lestvi h Coppelii — a sedaj pobegne.

Druga slika

Svanilda in njene prijateljice previdno tipajo in si ogledujejo to čudno delavnico. Presečen je mnogo — ali največje Svanildino odkritje je, da Coppelia ni živa deklica, temveč avtomat! Ali šmenta, nenadoma stoji sredi delavnice Coppélius! Sedaj morajo pomagati hitre noge, ki lahko pobegnejo staremu možičku. Le Svanildi to takoj ne uspe, zato se skrrije za zaveso. O prvi priliki bo smuknila po stopnicah navzdol. A glej, France se vzpenja po lestvi! Še en zamah — in že stoji v sobi. Ko ga Coppélius zagleda, se domisli, da bi bilo dobro pustiti tega fanta, naj pride še malo bliže. Saj je že toliko študiral po črnih bukvah magije o tem, kako bi se dalo oživetiti avtomate z dušo takihle fantov. Kaj, če bi on napravil danes svoj prvi poizkus in s fantovo dušo oživil svojo ljubljeno lutko Coppelio? Namesto da bi ga trdo in zadirčno prijel, ker se je priplazil v hišo kot tat, povabi Coppélius Franceta na čašo vina in mu prične razkazovati svoje zanimivosti. V vino pa mu natrosi uspalni prašek — in France je kaj kmalu brez zavesti. Tako, sedaj pa velja preizkusiti magijo črnih bukv! Njegova Coppelia naj se giblje in pleše! In res — lutka se dvigne s stola, dela korake, odpira oči, nagiblje trepalnice ... Ves iz sebe prebira v črnih bukvah nova navodila, saj hoče ustvariti pravo žensko bitje, ki bi se znalo gibati tudi mehko, harmonično, plavajoče. Tudi to se mu posreči! Njegova Coppelia kaže vse znake ženskosti: ko se ji približa z ogledalom ali s pahljačo, ona vse to razume in se obnaša kot prava gizada deklica. Coppélius je navdušen čez vsa, ko mero in v zaljubljenosti izgubi glavo. Šele čisto na koncu, ko vidi, da zbudi »njegova Coppelia« Franceta in z njim pobegne, se mu nenadno posveti, da ga je morda vodila Svanilda za nos. Razjarjen nad njo, še bolj pa nad svojo slepoto, ki mu bo odslej služila v

posmeh, čuti, kako ga zapuščajo moči in kako ga naravnost zasmejujejo zdaj tudi njegovi ljubljenci — avtomati.

Tretja slika

S svečanim dviganjem zvona se prične veselica z ljudsko igro o zvonu. Mladina igra alegorične slike, kako deli zvon čas v ure, ki sledijo druga drugi v nepretrganem krogu. Pri prvih urah nastopi Zora in z njo poljske cvetlice. Temu sledi nekaj alegorij, ki naivno prikazujejo delo, svatbo, nesrečo požara — pač tiste dogodke, ob katerih se oglašajo zvon. Coppélius pa ne da miru sramota, ki si jo je prislužil v svoji delavnici s poskusom črne magije. Dobro, da je zaposlen v tej prireditvi, sicer bi komaj preživel sramoto. Ko pa mu med igro prideta pred oči Svanilda in France, bi ju najraje zdrobil. In vendar mu pravi njegova stara glava, da je tu prava ljubezen dveh mladih resničnih bitij. Pravzaprav jima mora vse odpustiti.

France in Svanilda si imata toliko povedati in danes ne iščeta družbe drugih. O, kako nesramno je bilo ljubosumje zaradi Coppelie! Kako je bilo sploh mogoče, da se je France zagledal v lutko Coppelio, ko pa ima poleg sebe to dražestno, živo in odločno Svanildo? Ona dva se resnično ljubita.

Gioacchino Rossini:

Seviljski brivec

(VSEBINA OPERE)

I. Na seviljski cesti

Grof Almaviva priredi z muzikanti svoji oboževanki Rozini podoknico. Rozinin skopi varuh, doktor Bartolo, ki bi sam rad lepotico zavoljo njenega dokajšnjega imetja dobil za ženo, prepreči in prepove svoji varovanki, da bi se pokazala na oknu. Brivec Figaro, ki je prišel pod izmišljenim imenom v Seviljo, obljubi grofu Almavivi za dobro plačilo pomoč v njegovi ljubezenski avanturi. Grof bi rad osvojil Rozinino srce pod krinko siromašnega Lindora. Kot prvo zvijačo mu Figaro nasvetuje, naj si poskusi pridobiti dostop v Bartolovo hišo kot vojak, ki ima nakazilo za stanovanje. Za to je pravkar priložnost kot nalašč ugodna, ker je prav za ta dan najavljen prihod novega regimenta v mesto.

II. Pri doktorju Bartolu

Rozina piše pismo Lindoru, ki mu v njem priznava svojo ljubezen. Figaro večkrat pride v hišo kot brivec in prevzame dostavitev lista na pravi naslov. Ko čuje, da se doktor Bartolo vrača domov z učiteljem glasbe, mojstrom Bazilom, se naglo skrrije in skrivaj prisluškuje njunemu razgovoru. Na ta način je priča, kako svari Bazilio doktorja Bartola pred grofom in kako ga oba skleneta pred Rozino očrtniti. Po tem razgovoru uspe Figaru, da se neopazno s pismom izmuzne iz hiše. Kmalu za njim vdre v hišo grof Almaviva v vojaški obleki in zahteva od doktorja Bartola, da ga nastani v svojem domu. Seveda izbruhne med obema glasen prepir, med katerim uspe grofu, da vendarle skrivaj izroči svoje pismo Rozini. Bartolo nikakor noče privoliti v njegovo vselitev, ker je v posesti osvobodilne listine, s katero je oproščen takih vojaških služnosti. Grof ne odneha, temveč žene vedno večji krik in vik, dokler ne postanejo ljudje na cesti pozorni in se ne začnejo zbirati pred hišo. Končno pride še mestna straža, ki zgrabi na Bartolovo zahtevo predrznega soldaškega rogovileža. Ko pa grof pošepeta poveljniku nekaj besed na uho, ga ta veli izpustiti in odide s svojimi ljudmi iz hiše.

Igra je končana, veselica se zaključuje v splošnem plesu. Coppelia pa, ki ničesar ne čuti in ničesar noče, igra nevede svojo vlogo naprej. Coppéliusu so avtomati še vedno najljubše reči, Francetom in Svanildam pa ljubezen.

AMAZONKE

V svobodni naravi se odvija ritualni ples svobodnih divjih konj. V tem pa pride trop Amazonk, ki jahajo na ukročenih konjih. Neizprosní boj preživi le beli konj, ki ostane zvezan pred kraljico Amazonk. Kraljica ga poskuša ukrotiti, a doseže ravno nasprotno, ker zbudi v belem konju spoznanje v njegovo lastno moč. Belec rani Amazonko in pobegne, da nato zbere vso svojo duhovno silo in poskusi ponovno oživiti mrtva telesa svojih tovarišev, črnih konj. Kakor v transu jih dviga na noge in jih povede v osvetniški boj. Tudi Amazonke, željne maščevanja, napadejo. Tedaj pa mladi belec še enkrat uporabi vso svojo duhovno moč in naščuva ukročene konje, da vržejo s sebe jahalke. Na bojišču ostanejo pomendrana trupla kraljice in njenih bojovnic. Takrat zagleda mladi belec mrtvo telo nje, ki je nehote zbudila v njem tako moč, vzame njeno truplo na ramena in ga odnese ... Ali je to glas zmagovalstva ali zahvale — ne vemo!

III. Pri doktorju Bartolu

Čeprav se mu prvi načrt ni posrečil, grof Almaviva nikakor ne izgubi poguma. Drugi dan se spet uhitotapi v Bartolovo hišo, tokrat kot učenec baje bolnega don Bazilija, v čigar imenu poučuje Rozino v glasbi. Bartolo mu gre sprva na led. Medtem ko si brivec Figaro daje opravka s starčevno brado, najde grof priložnost, da sporoči Rozini načrt za beg, ki naj bi se zgodil v naslednji noči. Ko se nepričakovano pojavi sam Bazilio, uspe grofu, da ga brž podkupi in odpravi, preden se doktor Bartolo zave sleparije. Končno pa se v njem vendarle zbudi sum nad čudnim muzikantom, nakar požene njega in Figara iz hiše, pošlje nemudoma po Bazilija in mu veli takoj pozvati notarja.

IV. Pri doktorju Bartolu

Bartolo bi rad na vsak način še danes sklenil z Rozino ženitno pogodbo in tako prehitel svojega nevsčnega tekmeča. Rozino pridobi na svojo stran s tem, da ji natvezi, da jo Lindoro le snubi za grofa. Ogorčena in užaljena Rozina mu izda načrt za beg in celo izjavi, da se je pripravljena z njim poročiti. Doktor Bartolo nemudoma pohiti po stražo in pomoč zoper domnevne roparje. Medtem nastane zunaj strašanska nevihta. Med bliskom in gromom se povzpejo zarotniki skozi okno v hišo. Razjarjena Rozina se jim upre in jim noče slediti, in grof ji le stežka dopove, da je on sam Lindoro in grof Almaviva v isti osebi. Zagotavljajo ji vso svojo ljubezen, jo še enkrat prosijo, naj mu postane žena, v kar Rozina vsa srečna privoli. Takoj nato prihitijo Bazilio z notarjem in navzoči ga s smrtnimi grožnjami prisilijo, da podpiše kot priča ženitno pogodbo med Rozino in grofom Almavivo. Ko prisopiha doktor Bartolo s stražo, je že vse prepozno, zakaj Rozina je srečna grofova žena. Skopuhovo razočaranje je seveda brezmejno, a se brž malo poleže, ko mu grof sporoči, da se v njegov prid odpoveduje vsakršni koli Rozinini doti. Le zvitemu Figaru mora doktor Bartolo odšteti za njegove »dragocene usluge« čedno vsotico denarja. Tako se zgodba konča v vesplošno zadovoljstvo.

Dr. Mirko Rupel:

SLOVENSKI JEZIK

Pri pritenanju sklonskih obrazil je treba upoštevati še naslednje posebnosti:

Končni nemi -e odpahujemo: Morse (izg. mōrs), Morsa (mōrsa); Lamartine (lamartin); Lamartina (lamartina); Carlyle (karláj), Carlyla (karlájla); Voltaire (voltér), Voltaira (voltêra); Molière (moliêr), Moliêra (moliêra); Shakespeare (šeks-pir), Shakespeara (šeks-pîra). — Če pa nemi e odloča o izreki spred stoječega soglasnika, ga pišemo: Laplace (laplās), Laplacea (laplása); Lesage (lēsāj), Lesagea (lēsāja); Wallace (wōlis), Wallacea (wōlisa). Pišemo ga tudi, če je pred njim samoglasnik: Defoe (defō), Defoeja (defōja); Merimée (merimé), Meriméeja (meriméja).

Imena na poudarjeni samoglasnik dobivajo -j- pred slovenskim obrazilom: Zola (zolá), Zolaja (zolája); Hugo (hūgó), Hugoja (hūgója); Richelieu (rišeljé), Richelieuja (rišeljéja).

Imena na nepoudarjeni samoglasnik. Če se končujejo na -a, se sklanjajo kakor slovenska imena na -a: Jena, Jene; Upsala, Upsale; Ancona (izg. ankóna), Ancone. — Če se končujejo na -o, se sklanjajo kakor slovenska imena na -o (Marko): Tasso, Tassa; Palermo, Palerma; Oslo, Osla. — Če se končujejo na -e ali -i (-y), dobivajo -j- pred slovenskim obrazilom:

Goethe, Goetheja; Heine, Heineja; Dante, Danteja; Marconi, Marconija; Galsworthy (gáls-worsji), Galsworthyja (gáls-worsjija); vendar izpuščamo -j-, če je pred -y samoglasnik: Broadway (bród-wej), Broadwaya (bród-weja).

Imena na soglasnik. Pri tistih, ki se končujejo na -er, -en, -el, navadno izpada e (polglasnik): Luther, Lutra; Manchester (mēnčestár), Manchestra (mēnčestra); Beethoven, Beethovna; Hegel, Hegla. — Pri nekaterih imenih pa e ne izpada, marveč dobivajo -j- pred sklonskim obrazilom: Wagner, Wagnerja; Schiller, Schillerja; Pasteur (pastér), Pasteurja (pastérja). Po tem se ravna tudi slovenska udomačena imena: Grafenauer, Grafenauerja; Sifrer, Sifrerja; Cigler, Ciglerja.

Sestavljena imena pregiblujemo samo v zadnjem sestavnem delu: Monte Carlo, iz Monte Carla, v Monte Carlu; Buenos Aires, iz Buenos Airesa; New York, v New Yorku.

Imena iz izvenevropskih jezikov pišemo fonetično in jih pregiblujemo po zgledu drugih ruših lastnih imen: Nanking, Nankinga; Delhi, Delhija; Pandit Nehru, Pandita Nehruja; Hirošima, Hirošime; Adis Abeba, v Adis Abebi; Jangtsekiang, Jangtsekianga.

Izpeljava samostalnikov

Pripone

Kakor smo že povedali, izvajamo ali izpeljujemo iz korena besede tako, da jim dodajamo pripone. Nekoč

je vsaka pripona imela svoj pomen, pozneje pa je nekaterim obledel. Vendar je še dosti pripon, ki so do današnjega dne ohranile prvotni pomen. Navesti hočemo le najvažnejše.

Pripone -aj, -ar, -telj, -ka, -ica, -ec, -ič, -ač delajo imena delujočih oseb: čuváj, točaj, kuhar, pléskar, pisatelj, igralka, perica, gódec, ribič, kričáč;

pripone -ja, -je, -tev, -ba delajo imena, ki pomenijo glagolsko dejanje: hoja, zidanje, žetev, borba;

pripone -ba, -ek, -ka delajo imena, ki pomenijo učinek glagolskega dejanja: zgradba, izvleček, povedka;

pripone -ija, -arna, -alnica, -ak, -išče delajo imena, ki zaznamujejo kraj: kmetija, pisarna, prodajálnica, golobnják, igrišče;

pripone -lo, -lnik, -lnica, -ača delajo orodna imena: cedílo, česálnik, mlatilnica, kopáča;

pripone -je, -ina, -ljad delajo skupna imena: cvetje, družina, suhljád;

pripone -e, -ika, -ek, -ka, -ica, -ec, -ca, -ce, -ič pomenijo manjšalna imena: otročé, búčika, nosek, miška, hišica, vrtec, živalca, kolesce, nožič;

pripone -ina, -ač pomenita večalna imena: deklina, bradáč;

pripone -ela, -ulja, -un, -e, -avt, -avs, -uh pomenijo slabšalna imena: babéla, klepetulja, vohjín, kljúse, zmikávt, kmetávš, požerúh. (Se nadaljuje)

KOLEDAR

Petek, 28. maj: Avguštin
Sobota, 29. maj: Maksim
Nedelja, 30. maj: Ivana Orl.
Ponedeljek, 31. maj: Angela
Torek, 1. junij: Feliks
Sreda, 2. junij: Peter
Četrtek, 3. junij: Klotilda

SPOMINSKI DNEVI

28. 5. 1651 Rojen v Ljubljani zgodovinar Ivan Vajkand Valvazor — 1919 Huda bitka v Črni na Koroškem, kjer je padlo več borcev.
29. 5. 1830 Rojen v Mengšu pisatelj Janez Trdina.
30. 5. 1876 Rojen v Postirah na otoku Braču hrvatski pesnik Vladimir Nazor — 1917 Slovenski in hrvatski poslanci so podali v dunajskem parlamentu „majniško deklaracijo“.
2. 6. 1924 Kongres Amsterdamske internacionale na Dunaju.
3. 6. 1896 Mednarodni kongres rudarjev v Parizu.

Senčni kraj pri Pliberku

Osemdeset let je lepa življenjska doba, častljiva in visoka starost z delom in trudom izpolnjenih dolžnosti. Od rane mladosti trdo delo za ohranitev male kmetije in skrb za svoje je odlikovalo skromnega, toda poštenega in spoštovanega moža Janeza Krofa, p. d. Klemenovega očeta v Senčnem kraju pri Pliberku. Tiho in pristrčno je dne 9. maja 1954 praznoval pri edinem preostalem sinu svoj visoki osemdeseti rojstni dan. Nihče ne bi Klemenovemu očetu pripisal tako visoke starosti, če ga vidi še vedno pri delu in še vedno čilega večkrat na dosti dolgi poti v Pliberk in nazaj.

Obvestilo staršem

Slovenski starši, ki želijo poslati letos svoje otroke od 7. do 13. leta starosti na letovanje na morje, naj nam to čimprej, najpozneje pa do 15. junija sporočijo. V sporočilu naj navedejo sledeče podatke:

1. Ime, poklic in naslov staršev
2. Ime otroka in njegove rojstne podatke
3. Ali je že kdaj bil v koloniji in koliko krat.

Vse starše, katerih otroci bodo sprejeti za letovanje, bomo po poteku prijavnega roka pisмено obvestili. Hkrati jim bomo sporočili, kdaj bodo otroci šli na letovanje, do kdaj morajo oddati predpisane dokumente, slike, zdravniška spričevala in režijski prispevek.

Prijave pošljite pravočasno na naslov:

Počitniška kolonija

»Slovenski vestnik«

Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10

Kot sin ugledne družine iz Lokovice je Kuštrov Anej pred prvo svetovno vojno kupil malo Klemenovo kmetijo v Senčnem kraju. Tu si je ustvaril svojo lastno skromno domačijo, na kateri je z izredno pridnostjo delal in se trudil s svojo življenjsko družico, ki si jo je izbral v Suhem vrhu pri Stanjelu. Žena mu je rodila dva sina. Eden, Anzej, pa je mlad zgubil življenje v moriji drugega svetovnega pokolja. Vsakdo lahko potrdi, da je Klemenova družina s pridnostjo, varčnostjo in tudi razumnim gospodarstvom prigrisodarila na svoji mali kmetiji dovolj za svoje potrebe in nikakor ni trpela pomanjkanja. Pred nekaj leti je umrla žena, ki mu je bila od poroke do smrti zvesta življenjska sopotnica in marljiva pomoč pri njegovih prizadevanjih. Svoje posestve je pred leti izročil svojemu sinu Francu, s katerim se v najlepši slogi najbolje razume in si pomagata eden drugemu.

Spoštovani jubilarant je bil vse svoje življenje klen značaj od nog do glave. Nikdar ni pozabil in zatajil svoje zvestobe in pripadnosti slovenskemu ljudstvu na Koroškem. Svoj značaj je utrjeval in svoje znanje poglobljal z branjem slovenskega tiska, knjig in časopisov. »Slovenski vestnik«, na naslov njegovega sina, je vsak teden dobrodošel gost v Klemenovi hiši. Prav tako je Klemenov oče tudi ob volitvah vedno in zavestno storil svojo narodno dolžnost ter se ni dal omajati po nobenem prišepetavanju.

Klemenovemu očetu ob dopolnitvi njegovega osemdesetega leta iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo let življenja in trdnega zdravja!

Po naši zemlji

Okrog Bilčovsa pri starih in novih prijateljih

II.

Pred prihodom v Bilčovs, blizu daleč naokrog vidne bilčovske ljudske šole, me iznenadi povsem nova stavba, nekaj lesen magacin. Le s težavo morem v mahu razbrati napis, iz katerega povzamem, da gre za podružnico nemške celovške kmetijske blagovne zadruge. Medtem pa se pojavita ob vhodu v magacin tudi že dva izredno zgovorna, mlajša možaka (ki me, ne vem od kje, prepoznata), ki končno soglasno ugotovita, da je potrebno, da obstoja v občini »konkurenca«. Po kakih sto, dve sto korakih razpoznam drugo podobno, nekoliko večjo a zidano, toda danes zaprto zgradbo. To je slovenski zadružni magacin, proti kateremu je treba ustvariti po ugotovitvi zastopnika nemškega zadružnega podjetja konkurenco.

*

Ker se »pri Miklavžu« zvečer le nekoliko predolgo zadržim in zaklepetam (župan sosedne občine, Srmsičnik, je namreč danes tudi s svojim traktorjem tu!), zato jo v spalnici Miklavževega doma z božanskim nočnim mirom zjutraj nekoliko predolgo potegnem. Tudi pomenki v domačih hlevih vzamejo nekoliko preveč časa. Zato so izgledi, da bi mogel obdelati drugi skrajni konec bilčovske republike, danes le majhni. Toda končno se ponudi povsem nepričakovano Miklavžev Hanzej, da me potegne s svojo »majšino« v sosedno občino, že skoraj planinsko visoko ležečo Zg. Vesco, odkoder bi

Korte — Obirsko

V ponedeljek minulega tedna je bila v Kortah poroka Marice Smrtnikove in Jožeta Karničarja, posestnika pri p. d. Predasniku na Obirskem. Nevesta je doma iz znane Smrtnikove družine, ena izmed nekdanjih priznanih šestih sester-pevk, katere so povsod radi poslušali in so tudi peke in nastopile na marsikaterem slovenskem koroškem odru. Za Reziko in Bernarda si je Marica kot tretja izmed Smrtnikovih sester s svojim izvoljenim ustanovila samostojno domače ognjišče in družino. Zenin Jože je sam gospodar na obširnejši kmetiji ter je s svojo mlado ženo pripeljal na svoj dom gospodinjo, ki mu bo dobra življenjska družica in bosta skupno preživljala prijetne ure, pa tudi skupno zmagovala težkoče, ki jih čisto prinaša življenje.

Poročni obredi so bili v Kortah, nato pa so se gostje zbrali z ženinom in nevesto pri Franceljnu, kjer je z nevestino sestro Reziko poročen Foltej Hartman, na ženitovanjsko slavo. Zunaj je lil dež, v gostoljubnih prostorih koroške gostilne pa se je razvilo ob dobri postrežbi, petju in godbi zares prijetno ženitovanjsko veselje, dokler se nista proti jutru ženin in nevesta poslovila in se podala na svoj dom. Mlademu novoporočenemu paru srčno čestitamo!

Brnea

Pomembnemu dogodku smo prisostvovali v soboto, dne 15. maja. Imeli smo poroko, dogodek za dva človeka, katerima bo ostal ta dan v trajnem življenjskem spominu, doživetje, ki ni bilo navadnega, vsakdanjega pomena. Markov Slavko in Kvačnikova Marica sta si podala roki za življenje. Ne bomo podrobno opisovali poteka slovesnosti poročne dneva, ki so pač bile podobne mnogim ženitovanjem: zapenjanje v vasi neveste, poroka pred civilno oblastjo in v cerkvi ter sledeče poročno slavo, ki je končalo brez glasnega hrupa v prijetni domačnosti ženinovega doma na Brnci. Izrazili pa bomo naše veselje nad dejstvom, da je s tem dogodkom postavljen temelj novi slovenski družini, ki bo zvesto čuvala narodna izročila in postala nov steber na braniku naše slovenske zemlje.

Oba, ženin in nevesta, izhajata iz zavednih slovenskih družin, ki sta v borbi za naš narodni obstoj že mnogo doprinesli. Tudi sama sta s svojim delom predvsem v domačem prosvetnem društvu kot pevca in igralca pokazala, da se zavedata svo-

mi bila pota in obhodi nekoliko olajšani. In v resnici me Hanzej v vratolomnih, toda elegantnih lokih kar tako zavrti na najvišji vzpon ceste Bilčovs-Sent Ilj. In kamor bi bil rabil peš poldrugo uro, sem dospel na motorju v desetih minutah.

*

Spustim se na zapadno, proti jugu ležeče sončno pobočje bilčovsko-zgornjeveške občine.

Povsem drugi, novi svet se mi odkriva tu. Ne samo v gospodarskem, ampak tudi v zemljepisnem oziru.

Prvič sem v vasi Lukovica. Hočem obiskati našega najmarljivejšega učenca, Jozeja. Domneval sem, da najdem tu kako zapuščeno, primitivno vas, pa se v svoje veliko, prijetno presenečenje kar naenkrat najdem (v sicer nekoliko bolj višje-člegi legi) v obsežnem kmečkem naselju z moderno zgrajenimi hišami, gostilno s povsem novim kegljščem in veliko, samo za tujski promet opremljeno hišo. Ni tudi čudno! Saj je zapadna lega te vasi tako slikovita, da bi jo umetnik ne mogel lepše naslikati. Ves zgornji, gosto naseljeni Rož, vijugasti lagodni tok Drave in dolgo mogočno verigo razklanih, skalnatih sten Karavank imaš kot na dlani pred seboj.

Ne bom vam pripovedoval o kot čebeli- ca marljivi, srčno dobri Jozejevi materi, ne o gospodarsko tako preudarni teti našega drugega, izredno resnega učenca Tomija in ne o zaskrbljeni mamici in živahni sestrici tretjega našega gojenca —

jih narodnih dolžnosti. Preko domače vasi je ostal predvsem ženin v spominu številnim obiskovalcem gostovanj SPD »Dobrač« s svojimi operetami in igrami »Miklova Zala«, »Zlatorog«, »Studentje smo« itd., ki so povsod zadivile naše ljudstvo. Prepričani smo, da tudi v bodoče ne bosta opustila svojega narodnega dela v dobrobit našega slovenskega ljudstva.

V starodavnem slovenskem svetišču, na Otoku na Vrbskem jezeru, je bil cerkveni obred poroke, ki ga je izvedel g. župnik Čebul iz nevestine fare v Št. Lenartu pri Sedmih studenih.

Po tisoč letih, odkar so bili vpisani na tem mestu prvi slovenski kulturni spomeniki, še vedno prihajajo slovenski ljudje v to svoje staro svetišče in tudi ta poroka našega mladega poročnega para je bila samo nov člen v vrsti številnih za marsikoga pomembnejših obiskov na tem zgodovinsko neoporečno slovenskem mestu. Po končanem cerkvenem obredu je bilo prijetno poročno slavo v slovenskem hotelu v Sekiri, ki je trajalo v preprosto domači družabnosti skoro do mraka. Morda je stopila ta povezava med Otokom in Sekiro, med staro slovensko preteklostjo in novo slovensko stvarnostjo ob tem trenutku marsikomu izmed navzočih simbolično pred oči. Ob teh mislih se nam še bolj utrjuje upanje, da bo tudi nova slovenska družina, ki bo vzklikla iz te mlade zakonske zveze, neomajno stala na globokih koreninah svojega slovenskega debela in neustrašeno rasla v novo slovensko življenje na Koroškem, ki se resno zaveda, da se bo obdržalo samo v najtesnejši povezavi z matičnim narodom. Simbol te misli naj bo tudi ženitovanjsko potovanje, ki sta ga usmerila novoporočehca na južnoslovansko morsko obalo, da si olepšata spomine na svoje prve zakonske dni z dožitvijo na prelepi zemlji naših južnih bratov.

Na mnogo veselih let srečnega zakonskega življenja kličemo mlademu paru tudi mi.

Grabštanj

V petek minulega tedna popoldne je nastal v gospodarskem posloju pri pd. Melharju v Sepcu pri Grabštanju požar. Poslopje je docela pogorelo, plen ognjenih zubljev pa so postale tudi vse zaloge krme, gospodarski stroji in orodje ter en dobavni Tatra-avto. Požarnim brambam iz Grabštanja in Pokrč je uspelo, da so rešili sosednje objekte. Nastalo škodo cenijo nad 150.000 šilingov.

praktika Tevžja v Želučah ob Dravi. V vsaki domačiji mi naštejejo nekaj vrtilin in koristi, katere so si naši učenci v teku kratkih petih mesecev šole pridobili. Eden se je naučil predvsem temeljito uporabljati gnoj in gnojila, drugi se je navadil modernega načina pravilne molže in krmljenja živine, tretji pa se je specializiral na pravilno presojo in ocenjevanje živali. Toda s svoje strani vendar v vsem tem zapadnem, tako slikovitem okolišu Bilčovsa skoraj povsod ugotavljam, da imajo že zgrajene in urejene dokaj moderne hleve z na žalost zelo, zelo šibkimi stropi »na traverze« (ki tako hitro odpovejo, če se jih ne varuje stalno pred rjo) in da redijo povsod debelorejene konje, katerim se dlaka kar sveti, da pa za uboge kravice — molznice pretežno ni zadosti krepke krme. In tu bodo naši fantje, ko končajo podraveljsko kmetijsko šolo, našli gotovo pravo od pomoč.

*

Ko se nato vračam poln novih vtisov in utrujen od dolgih, strmih steza in potov po povsem neznani mi, deloma upravi divji — romantični zaplati z živahno žuborečimi potoki, zelenimi bukovimi gaji in hladnimi soteskami, dospem na položnem pobočju do hišice, odkoder ne vem poti dalje. Odločim se, da vstopim v tujo hišo.

Prostorna svetla izba in ob oknu, ki je obrnjeno proti Dravi, starejši neznani očka, ki je globoko zatopljen v knjigo pred seboj. Po mojem pozdravu možak šele čez čas odtrga oči od knjige in mi, dozdevnemu neznancu, v moje veliko presenečenje veli: »Kar vsedite se, gospod Vernik!« — Nisem vprašal, odkod me dobrodušni očka, kateremu se roke neznansko tresejo, pozna. »Vidite, to imam še iz izseljeništv. Jaz sem Sitar.« In se razgledam po oknih in klopih sobe, kjer leži razmetanih par številč Slovenskega vestnika in nekaj knjig celjske Mohorjeve družbe. V kotu za durmi pa sloni kup novih lesenih grabelj. »To je moje delo«, nekam ponosno poudari oče Sitar. »13 šilingov računam za grablje, toda vsak da več.« »In pogledite mojo ržo!« še s posebnim ponosom dvigne starček roko proti njivici pod gozdom. »Nikdo nima tako lepe tu na okrog.«

V priznanje mu stisnem roko in pohitim po stezi zelenega, strmega pobočja dalje, da ujamem še avtobus, ki vozi popoldne iz Bilčovsa v Celovec.

F. Vernik

Vovbre

Malo pozni smo z našim poročilom o izidu občinskih volitev in volitev župana. Kakor znano, so pri občinskih volitvah dne 14. marca dosegle napredne sile večino tudi v naši občini. Za župana je bil izvoljen znani in značajni Maček Franc, pd. Hobijan v Vati vasi. Na vsak način so hoteli volkspartajevski odborniki izvolitev Mačka za župana preprečiti. Toda zaradi budnosti, strnjivosti in discipline socialističnih odbornikov so bile njihove mahinacije brezuspešne. Maček Franc je bil izvoljen za župana in prepričani smo, ker ga poznamo, da se bo z vsem svojim vplivom prizadeval za koristi vseh občanov. Novemu županu k izvolitvi iskreno čestitamo!

V nedeljo, dne 16. t. m., je bila v Velikovu velika tombola, katero je priredila organizacija jadralskega letalstva. Za glavni dobiček je bil predviden nov »ljudski avto« (Volkswagen), kar je brez dvoma silno dvignilo zanimanje za tombolo. Naključje ali sreča je nanesla, da je avto zadel naš občinski tajnik Rudolf Breznik, sin revnega bajtarja na Dječšah. Ta dobiček, ki mu bo v veliko korist, mu zelo privoščimo ter mu čestitamo.

Suha

Pomožnega delavca Feliksa Burdeva je zadela na žagi posestnika Stooda težka nesreča. Na žagi, kjer je bil zaposlen, je napustil Dieslov motor in čim je pričel motor obratovati, ga je zgrabila transmisija za gumijasti plašč. S silno brzino se je plašč navijal na transmisijo. Burdev se ni mogel sprostiti ter ga je večkrat zavrtelo okoli vretena. Pri vrtenju je zadeval v razne ovire. Obleko mu je docela strgalo s telesa in ko so končno drugi delavci ustavili motor, je že zadobil številne težke poškodbe. Težko ponesrečenega Feliksa so prepeljali v bolnišnico v Wolfsberg.

BOŽENA NEMCOVA

Ali je pravica na svetu?

Bila sta dva brata: eden dober, reven, drugi pa bogat in nesramen. Ko jima je umrl oče, je hudobni vzel posestvo in naglal dobrega. Le-ta ga je šel tožit, toda pravdo je izgubil.

»E, človek božji, na svetu ni pravice«, so mu dejali ljudje.

»Kljub temu, pravica je«, je vselej rekel dobri, čeprav se mu je slabo godilo, hudobnemu bratu pa dobro, čeprav je le malo dobrega vžil od drugih ljudi.

Ko je hudobni brat slišal, da revni hvali pravico, se je močno začudil, kako ta ogoljufani bedak lahko hvali pravico, ko je je najmanj deležen. In pregovoril je ljudi, da mu ne dajo nobenega dela, da ga naženejo stran in nalagal jim je različne grdobije o njem, da bi ga vsi zasovražili. Hotel ga je spraviti na beraško palico, da bi videl, če se bo potem še potegoval za pravico.

Tako je prišlo, da je dobri, revni brat prišel v tako revščino, da niso ne on ne njegovi otroci imeli kaj dati v usta. Ni si mogel drugače pomagati, šel je k bratu in ga prosil za kos kruha.

»No, pridi, dam ti kos kruha«, je rekel brat in ga prijel ter ukazal naj mu izkopljejo oči.

Izkopali so mu oči in ga prepeljali k sramotnemu stebru.

»No, kaj«, mu reče hudobni brat, »boš še govoril, da je pravica na svetu?«

»Vendar verjamem, da je«, je odvrnil ubogi slepec.

»Če boš zopet kdaj imel zdrave oči, tedaj bom verjel, da je pravica na svetu.« Pustil je brata sedeti pod sramotnim stebrom in odšel.

Ko pa je bila polnoč, sta priletela dva vrana in sedla na steber. Prvi je dejal:

»Kaj se sliši v svetu, brat?«

»Bil sem v nekem mestu, kjer nimajo vode«, je pravil drugi vran, če bi odmaknili skalo, ki je na drugem koncu mesta, bi imeli dovolj vode. Toda tega jim nihče ne more povedati, tako morajo ti ljudje od žeje poginiti.«

»Poslušaj, bratec! Tukaj, deset korakov od tod na desno, je studenček in v njem taka čudežna voda, da če bi kdo bil tudi od rojstva slep in bi si namazal oči z njo, bi takoj spregledal«, je pravil prvi vran.

Ko sta to povedala, sta zafrfotala s krili in odletela.

Ubogi slepec je slišal vsako besedo in ko sta vrana odletela, je vstal, šel deset korakov na desno, potipal in našel studenec. Namazal si je oči in glej — videl je!

Ni šel domov, ampak se je napotil v tisto mesto, ki ni imelo vode, da bi mu pomagal.

Ko je prišel je razglasil, da jim bo po-

magal, da bodo prišli do vode. Z velikim veseljem je bil sprejet in kralj mu je obljubil bogato nagrado. In povedal jim je, naj odmaknejo tisto skalo in imeli bodo dosti vode.

NEKAJ O KUKAVICI

Kukavica je zletela na njivo in tam začela pripravljati gnezdo. Pa jo zapazi pepelica in neprijazno zagrl: »Kaj hočeš v pšenici?« Tu že od nekaj gnezdim jaz. Pojdi in napravi gnezdo v drevju!«

Kukavica, neprijetno presenečena, ta-

Za dobro voljo

Neki raziskovalec Afrike išče pogumnega spremljevalca, ki bi ga spremljal po afriških džunglah. Ker je mesto dobro plačano, se brž oglasi na videz pogumen fant.

»Preden vas sprejemem«, pravi raziskovalec, »vas moram preizkusiti.« Odvede ga na dvorišče, ga postavi k zidu, potegne revolver in mu prestreli klobuk na glavi. Fant se niti ne gane.

»Dobro«, pravi raziskovalec, »vidim, da si pogumen in sprejemem te. Vse drugo pa lahko urediš v moji pisarni. — No, kaj pa še čakaš?«

»Klobuk ste mi prestrelili.«

»Na, tu imaš denar, kupi si novega.«

»Kaj pa moje hlače?«

Takoj so se lotili dela in ko so skalo odmaknili, je brizgnil močan curek. Kralj je bogato obdaril reveža z denarjem in še krasnega konja mu je podaril.

Prihajal je ubogi slepec domov na konju, bogat in zdravih oči. Najprej je šel k bratu. Vse mu je povedal in na koncu pristavil:

»Vidiš, brat, vendar je pravica na svetu in bo vedno!«

Brat ni rekel nič, toda grizlo ga je. Še isto noč opolnoči je šel sedeti pod sramotni steber. Mislil je, kar je dobil brat, bo tudi on dobil.

Opolnoči priletita tista dva vrana. Komaj sta sedla na steber, reče prvi:

»Le potih, brat, nekdo je moral naju poslušati, ko sva zadnjič bila tukaj.«

»Saj lahko pogledava«, je rekel drugi in takoj sta zletela dol. Našla sta hudobnega brata in mu izključevala oči, ga pobila s krili in mu telo v kosih raznesla po polju. Ne duha ne sluha ni bilo več za njim.

Njegov brat pa je živel bogato, pravično in pogumno vse do smrti.

koj zapusti pšenico in zleti na visoko smreko. A že je za njo črni kos:

»Kukavica, kaj nameravaš?«

»Spletla bom gnezdo.«

»Ampak ne tu na smreki«, se upre kos. »Tu gori vedno gnezdim jaz. Dovolj je eno gnezdo. Poišči si pripraven prostor kje drugod!«

Kukavica vsa žalostna zleti na bližnje kmetsko dvorišče in pokuka v hlev.

»Kaj pa ti tu?« — jo ustavi lastovka.

»Rada bi se vgnezdila tukaj«, plaho kukne kukavica.

»O norica«, trdno čivkne lastovica, »ali ne vidiš, da je že pet lastovičjih gnezd pripetih na hlevni strop. Kam hočeš še s šestim?« Napravi si gnezdo na kakem bolj pripravnem kraju!«

»Kuku, kuku, o jaz revica«, obupno zakuka kukavica. »Če za moje gnezdo ni mesta ne na tleh, ne v drevju in ne v poslopju, tedaj moram izročiti svoja nebolgljena jajčeca vam, ki imate gnezda.«

Odslej kukavica odlaga svoja jajčeca vedno v tuja gnezda, kjer potem drugi ptiči izvalijo in pitajo njen zarod.

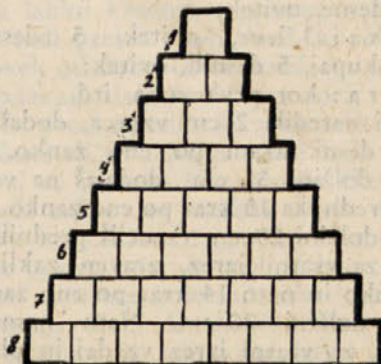
NAPNI MOŽGANE!

Premikalnica

K O C K A
L O N E C
A P R I L
K O K O Š
Š I V A N
O K L E P
F R A N C

Premikaj zgoraj navedene besede eno nad drugo tako, da boš bral v dveh navpičnih vrstah ime dežele in njeno glavno mesto.

Piramida

Besede pomenijo: 1. soglasnik, 2. osebni zaimek (množ.), 3. izvir, 4. podzemski hodniki, 5. zapreka, 6. drva, premog, šota so... 7. stavbeni material, 8. njiva, kjer raste vinska trta.

Vsaka naslednja beseda je sestavljena iz črk predstojee besede in ene nove črke. (Primer: o, os, osa, sova i. t. d.). Sedaj pa le veselo na delo!

*

Ker so nagradne križanke včasih malo težje, bo »Mlada njiva« za svoje mlade bralce odslej prinašala lažje uganke. Rešujte jih in pošljite rešitve z navedbo starosti uredništvu!

Tudi tu bo žreb vsakokrat določil tri nagrajence.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE

v štev. 19, z dne 14. maja

Od leve na desno: 1. za, 3. Koroška, 9. up, 11. Istra, 13. korso, 14. Ljutomer, 18. sad, 19. jug, 20. oni, 21. ovoj, 23. Ana, 24. tona, 26. tok, 27. citadela, 28. Jen, 29. st, 30. žlindra, 33. Celovec, 36. Trst, 39. Ema, 40. panorama, 41. Velikovec, 43. oral, 44. Rož, 45. para.

Od zgoraj navzdol: 1. Zilja, 2. as, 4. or, 5. Ra, 6. osmine, 7. Korotan, 8. ar, 9. USA, 10. Podjuna, 12. tuga, 13. kes, 15. junij, 10. to, 17. ono, 18. svoj, 22. oker, 24. tat, 25. alic, 27. CIC, 29. Slava, 31. leni, 32. Drava, 34. emir, 35. Opel, 36. trop, 37. smer, 38. taca, 39. ero, 42. lr.

NAGRAJENI SO:

Pak Miha, Kotmara ves, Šelander Kristi, Podljudelj, Košat Anica, Podgorje.

Nagrajenci naj ob priložnosti dvignejo nagrade v uredništvu.

Anton Ingolič:

Žeja

»Kaj, vaš stari!« mu je padla Liza v besedo. »Torej res ne veste, da je bilo spet vlomljeno v klet naše gospe? Nikar me tako ne glejte! Sinoči so vlomili in ti, Trčko, ki si prvi viničar naše gospe, bi moral to prvi vedeti.«

»Jezus, Marija, ali res? se je prestrašila Mica in se vsa plašna prekrižala. »Moj Bog, kar dve nesreči hkrati!«

»Vlomili so, vlomili!« je hitela Liza. »S Cafutom sva prejle kopala pod kočo. Pogovarjala sva se o vašem pokojnem očetu, ko naju pokliče Pulkova Trezaja. Čujeta, zavpije s sepa, pridita hitro k hiši, Koresko so okradli! Izpustiva motike in odhitiva navzgor. In kaj vidiš? Na kletnem oknu so križi iztrgani. Že sem hotela pogledati v klet, kaj je izginilo, ko me je Cafuta zadržal. Pusti, Liza, je rekel, da ne bova nazadnje midva kriva! Pulkova je odšla in takoj za njo še midva. Liza je zajela sape in nadaljevala še hitreje. »Mislila sem, da že veste in ste že šli po orožnike. Zdaj pa vidim, da se sučete okoli mrliča in se prav nič ne bri-

gate za našo žlahtno gospo. Še dve leti ni minilo od prvega vloma! Naca, moral boš sporočiti gospe, naj pride in si ogleda, kaj je izginilo. Jaz nočem biti nič kriva!«

V Trčka je prišlo nekaj življenja. Ni mu bilo prav, da sta Cafutova opazila vlom, toda pred Lizo ni maral kazati strahu. Čeprav se je bil namenil, da čimprej pove o vlamu svoji ženi, potem pa odide h Koreski v mesto, je Cafutovo vendar odločno zavrnil: »Boš že ti stopila v mesto, saj vidiš, kako je pri nas! Potem pa bomo videli, kdo je vlomil in kaj je ukradel.« Zagoneten nasmeh se mu je proti volji pokazal na izsušenem obrazu.

Žena in otroci, ki so medtem privreli na prag, niso mogli do besede. Liza pa se je zarežala: »Kdo je vlomil in kaj je odnesel? Seveda bomo videli. Mogoče bo kakor predlansko leto: nismo ga videli pri delu, a vendar vemo, kdo je bil.« Sovražno je pogledala Trčka, počakala trenutek, potem pa nadaljevala mirneje: »Če piše težake, gledaš, kdaj greva s Cafutom na delo in kdaj nehava, če odločaš o vsem in hodiš po vrhu kakor oskrbnik in ne kot viničar, potem boš tudi takoj sedaj šel v mesto po gospo in orožnike!«

Med Trčkovimi in Cafutovimi že od nekdaj ni bilo lepih besed, posebno še, odkar so stari Cafutovi umrli in se je najstarejši sin Jaka oženil s Svenškovo Lizo. Z njenim prihodom se je mladi Cafuta,

ki prej ni bil napačen delavec in sosed, čez noč spremenil. Odtlej ni minil teden, da si Koreskine viničarji ne bi skočili v lase. Cafutova nista delala, kakor bi bilo treba, puščala sta kokoši v vinograd, tudi njuna otroka sta jeseni zahajala pod trto, a Liza je pri Koreski tožila Trčkove otroke kot tatove.

Trčko se je domislil vsega, kar je moral pretrpeti zaradi ostrega in hudobnega Lizinega jezika, vendar se je še krotil.

»Ne mudi se! Sama si rekla, da je to moja stvar!« jo je zavrnil trdo. »Šel bom, kadar se bo zdelo meni prav. Pojdi v gorico in koplji dalje!«

»Kaj, kako?« Liza je šele zdaj prišla do svojega pravega glasu. »Tako malo ti je torej mar naše gospe? Dobro, potem pa pojdem sama! A najprej bom šla po orožnike, potem šele po gospo!«

Prezirajoče je ošinila vse Trčke in se poglala nazaj v hrib. A že čez nekaj korakov jo je ustavil nenavaden Trčkov vzklik. Postala je in se okrenila navzdol.

Trčko si je bled potegnil z roko po čelu in nadaljeval z gnevom, gledajoč nekam v sadovnjak: »Čaj! Nikamor ne boš hodila! Ni treba orožnikov! Sam bom opravil! Takoj zdaj grem v mesto in povem gospe.« Okrenil se je k ženi in otrokom, ne da bi dvignil oči. »Oče so si zaželeli za zadnjo uro Koreskinega vina, pa sem jim ga prinesel zelenko.«

Molk je sledil njegovim besedam.

»Naca!« je prva kriknila žena in si zakrila obraz z rokami.

»Oče?« sta se oglasila Lojz in Peppek in pogledala očeta, kakor da ga doslej še nista dobro videla.

Liza je od začudenja široko zazijala, kakor da ne more prav verjeti, saj kaj takšnega bi si ne mogla želeli v najlepših sanjah; oči so se ji zasvetile in iz nje se je usipalo: »A tako? Ti si torej bil? No, potem pa je gospa imela prav, ko je že prvič sumila tebe, čeprav se držiš, kakor bi ne znal šteti do pet in bi gospe od ponižnosti še pete obližnil. Tako torej? Pri hiši imamo tata! Predlani si se precej založil, tudi sinoči gotovo nisi odnesel samo ene zelenke. Zaradi ene se res ni izplačalo tako delo.« Pomolčala je, zajela sape in se zviška ozrla na Trčke, ki so še vedno, zbegani in molčeči, iskali sami sebe. »Če je tako, bo gospa slednjič le spregledala, kdo dela in skrbi za njeno gorico, in kdo ji dela škodo!«

Bučno se je zasmejala, se zasukala na petah in se poglala na pot.

Trčko je posinel. Dvignil je roko in skočil za njo, toda Liza se je že potegnila z glasnim krohotom po sadovnjaku navzgor.

»Kaj bo zdaj?« je zaječala Mica.

Nihče ni vedel odgovora. Prvi se je oglašil mali Tonček. Mater je potegnil za krilo in dejal preprosto: »Mati, zdaj, ko so umrli dedek, jih bodo gospa gotovo

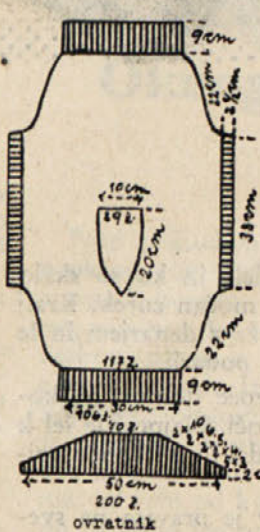
Ženski pullover s kratkimi rokavi kimono

Za pletenje tega pulovera potrebujete 15 dkg srednje debele volne poljubne barve. Delaš s pletilkami štev. 2½.

Pulover se plete v čelem. Začni pri prednjem delu z nasutkom 106 zank. 9 cm visoko delaj 1 zanko desno 1 levo. Ko je prednji del 9 cm visok, nabereš v naslednji vrsti razdeljeno še 17 zank. Tukaj začneš z vzorcem, ki je naslednji:

1. vrsta: 3 zanke leve, ovitek, 1 desna, ovitek, 2 skupaj, 1 desna, 2 skupaj, 1 leva, 2 skupaj, 1 desna, 2 skupaj, ovitek, 1 desna, ovitek;
2. vrsta: kakor tudi vse vrste nazajgrede, to se pravi na levi strani, pleteš tako, kakor zanke vidiš. Če je na levi strani videti leva, jo pleteš levo. Ovitek pleteš levo;
3. vrsta: 3 leve, ovitek, 3 desne, ovitek, 3 skupaj, 1 leva, 3 skupaj, ovitek, 3 desne, ovitek;
5. vrsta: 3 leve, ovitek, 5 desnih, 3 skupaj, 5 desnih, ovitek;
7. vrsta: kot prva vrsta, itd.

Ko si naredila 2 cm vzorca, dodaš na levi in desni strani po eno zanko. Do skupne dolžine 31 cm dodajaš na vsaki strani prednjika 15 krat po eno zanko. Pri skupni dolžini 29 cm razdeliš prednik v sredini za vratni izrez, zraven zaključiš eno zanko in nato 14 krat po eno zanko in to v dolžini 20 cm. Nato nasnuješ 29 zank za vratni izrez vzdaj in pleteš pullover v celem naprej. Ko si naredila

38 cm za rokave, začneš 15 krat po eno zanko na vsaki strani zadnjik ožiti. Po 22 cm spet razdeliš na 106 zank v eni vrsti. Potem pleteš ponovno 1 zanko levo eno desno, kakor spredaj, 9 cm dolgo. Nato delo zaključiš.

Za ovratnik nasnameš 200 zank in delaš s pletilkami štev. 2. 1 desno 1 levo 2 cm enako široko, nato v začetku vsake vrste zaključiš 5 krat 3, 2 krat 4, 2 krat 5, 2 krat 6, 2 krat 10 zank, ostalih 70 zank zaključiš naravnost.

Nazadnje nasnuješ zanke še pri rokavih in pleteš 2 in pol cm 1 zanko desno in 1 levo ter zaključiš. Ko si vse to naredila, položiš na pullover mokro cunjico in čez nalahko potegneš z likalnikom. Ob strani pullover sešiješ, ovratnik pa z zaključeno stranjo prišiješ k vratnemu izrezu. Zraven vratni izrez nekoliko krči.

Če boš pullover tako delala, bo izpadel gotovo lepo in ga boš lahko oblekla ob vsaki priliki.

Kuharski recepti

Špinačne pofeze na goveji juhi

2 žemlji zreži na pol cm debele rezine in jih namoči v stepenem, z žlico mleka zmešanem jajcu in jih v vroči masti hitro ocvri. Skuhaj pest špinače, jo drobno sesekljaj, posoli, popoprjaj, zmešaj z jajcem, ki je ostalo od žemelj. Zmes naj bo precej gosta. Če je prerodka, prideni malo drobtin. V to pomakaj ocvrte žemeljne rezine tako, da jih špinača popolnoma pokrije. Nato jih povaljaj v moki, raztepenem jajcu, drobtinah in v vroči masti še enkrat ocvri. Serviraj jih s čisto govejo juho.

Zavito telečje stegno

Vzemi 1 kg telečjega stegna. Najprej poreži mesu kožice in ga prereži tako, da dobiš dva velika zrezka. Malo potolci in posoli, popoprjaj, nadevaj z nadevom, trdo zavij, poveži z vrstico, položi v razbeljeno mast, malo obrni, da zakrke, prideni malo prekajane slanice in debelo zrezano čebulo. Ko se meso in čebula spečeta, polij z malo juhe in peči dalje v pečici. Med pečenjem pridno polivaj z juho ali s sokom. Potem potrosi mast z žlico moke, prepraži, zalij z juho in kislno smetano, pusti malo prevreti, vzemi meso, odstrani vrstico in zreži meso na tanke rezine, zloži na krožnik in polij s precejeno

omako. Lahko tudi daš omako posebej v skledici na mizo.

Nadev: v kozico deni 5 dkg masti, prepraži v njej drobno sesekljane čebule, zelenega peteršilja in drobno zrezanih gobic. Prepraženo jed postavi na stran in malo ohlajeni primešaj eno ali dve jajci, žlico smetane in žlico drobtin. Razmešaj in s tem nadevaj pripravljeno meso.

Maslen krompirček

Naberi drobnega krompirja, najboljši je mlad, operi ga in skuhaj. Kuhanega olup in takoj zdevaj v kozico, v kateri si spenila žlico presnega masla. Potrosi ga z drobno zrezanim drobnjakom ali zelenim peteršiljem, ga posoli in pusti, da se malo popeče in razsoli. Naloži ga okrog mesa ter serviraj.

Drobnjak pridno dodajajmo jedem

Drobnjak (šnitlavl) spada k zeliščem, ki vsebujejo vitamine A, B in C. Posebno zadnja dva vitamina sta v tem zelišču bogato zastopana. Iz tega sledi, da naj drobnjak pridno uporabljamo, posebno v presnem stanju. Uporabljamo ga lahko vse leto. Pozimi si ga vsadimo v zabojček, cvetlični lonček ali podobno in nam tako v kuhinji služijo obenem za okras.

Posebno spomladi drobnjak pridno dodajajmo jedem in pripravljajmo oziroma krasimo z

njim: jedi, ker vsebuje eterična olja ter daje tudi poživljajoč okus.

Drobno sesekljan drobnjak lahko potresemo v vsako juho. Dodamo ga tik pred serviranjem, ko juha ne vre več. Lahko ga podajamo posebej na krožniku, da si ga vsak vzame po želji. Dalje dajemo drobnjak v omake, posebno v svetle (smetanove, krompirjeve, jajčne omake, majoneze itd.) Okusna, posebno mladini priporočljiva južina je črn kruh, namazan s presnim maslom in potresen s sesekljanim drobnjakom; prav tako skuta zmešana z nekoliko kisle smetane, v katero vmešamo ali po vrhu potrosimo drobnjak. Pametno je tudi, da v vse kvaše, s katerimi polivamo solate, vmešamo sesekljan drobnjak. (Kvaša: olje, kis, sol, česen, drobnjak).

V bolniški prehrani uporabljamo drobnjak prav posebno in izdatno v neslani prehrani, to je pri ledvičnem in srčnem bolniku, kjer nam služi drobnjak obenem za začimbo neslane jedi.

PRAKTIČNI NASVETI

Trdo meso zmehčamo, ako med kuhanjem ali pečenjem prilijemo nekoliko kisa ali žganja, ali pa pokapamo meso z oljem in ga pustimo čez noč.

★

Jedi začinjaj s kisom, z vinom ali limono, preden jih odstaviš, ker drugače med kuhanjem izhlape in nimajo učinka.

★

Potic in drugih sladici ne puščajmo v posodi, kjer so se spekle, ampak jih stresimo čimprej na krožnik ali s sladkorjem potreseno desko, da se skorja ne zmehča in ne postane vlažna.

★

Zatohla posoda bo izgubila neprijeten vonj če kuhaš v njej krompirjeve olupke.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Kadar zaide tujek v naše telo

V kožo zapičene trske, igle, drobce kamna itd. poizkušaj odstraniti samo, če gleda iz kože tolikšen del tujka, da ga moreš dobro prijeti. Ne pozabi, da so tujki dostikrat vzroki tetanusa.

Zalomljene tujke in take, ki jih sam ne upaš izvleči, naj odstrani zdravnik.

Iz očesa je tujek, kakor mušice, saje, opilke itd., lahko odstraniti, če niso zapičeni. Zapičenih ne odstranjuj! Potegni spodnjo veko navzdol in odstrani tujek z robcem, gazo ali vato. Enako odstrani tujek izpod zgornje veke. Prizadeti naj oči obrne navzdol. S palcem in kazalcem ene roke primemo za vejice zgornje veke, v drugi roki držimo vžgalico in jo vzdolž položimo malo nad sredino zgornje veke. Potegnemo veko rahlo navzdol, nato jo preko vžgalice obrnemo navzven in navzgor. Posebno nevaren tujek v očesu je apno v vseh oblikah, kakor žgano, gašeno, apneni belež itd., nič manj pa močne kisline in lugi, če kanejo v oko. Trd drobec apna hitro odstrani, raztopljeno apno, kislino ali lug pa izperi iz očesa z vodo. Ponesrečenec naj se vleče, dve osebi naj mu siloma držita oko odprto, tretja naj čisto krpo namaka v čisti vodi in jo z višine 20 cm ožema na oko. To je treba delati precej časa. Oko obvezemo in pošljemo ponesrečenca k očesnemu zdravniku.

Otroci radi vtikajo v nos koruzo, fižol, koščice in podobne stvari. Ne poizkušajmo jih izvleči z instrumenti, ker jih bomo samo še globlje porinili, če ne še kaj hujšega napravili. Palec in kazalec položimo nad tujkom ob nos in ju stisnjena povlečemo navzdol. S tem tujek iztisnemo, če ne tiči pregloboko. Kadar ne uspemo, moramo k zdravniku. Zgodi se, da otroci ne povedo, starši pa ne opazijo tujka v nosu. Po dnevih ali celo tednih nas smrdljiv in malo krvav izcedek opo-

zarja, da z nosom nekaj ni v redu. Moramo k zdravniku.

Tujke v sluhovodu prepustimo zdravniku, le žuželke, ki so zašle v sluhovod, odstranimo tako, da vlijemo v sluhovod nekoliko kapljic mlačnega olja. Ker se žuželka v olju duši, splava navadno sama na površje, nakar jo z lahkoto odstranimo.

Otroci vtikajo v usta, kar jim pride pod roko. Hote in nehoti požirajo denar, gumbe, celo žebelj in igle. Blazneži in samomorilci požirajo nože in vilice. Šivilje se nikakor ne odvadijo vtikanja cele kopic igel v usta.

Tujek obtiči, če je velik ali koničast, že v požiralniku. Nastanejo hude bolečine in je potrebna takoj zdravniška pomoč. Tujek lahko zdrkne tudi v želodec. Če ne boli in zlasti, če gre za manjše tope tujke, počakamo nekaj dni doma. Dajemo kašasto hrano, kot zdrob, močnik, polento, zmečkan krompir, vse z zeljem in kruhom. Kontroliramo blato; če se pojavi tujek, je zadeva opravljena, sicer je treba k zdravniku.

Zivahno govorjenje in smejanje s polnimi usti, poskakovanje med jedjo in nenaden strah povzročijo, da zaide hrana odnosno ono, kar smo pač imeli v ustih, v grlo in sapnik. Še posebno rado se to zgodi otrokom in ljudem, ki se hranijo leže. Če takojšen kašelj ne odstrani tujka, je zelo nevaren za zadušitev. Otroka — in če mogoče tudi odraslega — dvignemo za noge, da mu glava visi navzdol, ga prslonimo ob steno in sunkovito s plosko roko pritiskamo prsi ob steno. Deloma zaradi lastne teže, deloma zaradi pritiska zraka, ki ob stisku sili iz pljuč, pade tujek iz grla. V skrajni sili skušamo tujek izvleči s prstom, ki smo ga porinili globoko v žrelo. Če ne uspemo, moramo hitro k zdravniku. Marsikdaj bo pomoč še pravočasna.

prišli kropit: tedaj bom stopil k njim in njim poljubil roko.

Tončkove besede so ostale brez odgovora.

»Nisem vzel za sebe, za očeta je bilo,« je pojasnil Trčko. Povedal je, kako se je bilo zgodilo. Govoril je počasi in težko. Ko je končal, se spet nihče ni oglašil. Celo Tonček se je žalosten zavedel, zdaj gospa najbrž ne bo prišla in ji ne bo mogel poljubiti njene bele, mehke roke.

»Jezus! Jezus!« je zavzdihnila Mica in se izgubila v kočo.

Šele tedaj se je Trčko ozrl okoli sebe. Pogledal je sinova — Lojz je umaknil pogled. Pepek mu je razumevajoče pogledal v oči — nato je objel kočo in se ustavil s pogledom v vinogradu. Nekaj časa ga je ogledoval, slednjič pa se je okrenil k sinovoma in spregovoril, kakor da se ne bi bilo ničesar zgodilo: »Vzemimo motike in poidimo kopat! Pri gospe bo Liza opravila namesto mene.«

Ves okoren je odšel po motike. Začeli so spodaj. Vzeli so vsak po eno vrsto. Kopali so globoko. Ko so prišli do trte, so izruvali oba kola in oprezno odkopali zemljo okoli korenin. Nato so korenine pokrili z zrahljano zemljo, zasadili oba kola, močnejšega za reznik, slabšega za šperon, in ju zabili z motiko tako globoko, da sta stala trdno. Zemlja je bila vlažna in se je prijemala motike, pogosto so

morali udariti z njo ob kamen, in še je bila težka. Noge so se jim vdirale, posebno Lojzu, ki je bil bos. Delili so molče. Sivi oblaki so viseli nad njimi, sonce se še vedno ni pokazalo.

Pepek, ki je najtežje prenašal molk, se je že nekajkrat ozrl k očetu, bratu in sestri, končno pa je le spregovoril: »Kaj je to takega! Zelenka vina? Koliko so ji ga dedek pridelali! To je kakor kaplja iz Drave. Kakšna je naša gospa? Samo da bi ji delali, za drugo se ne briga. Še Munda, ki bi rad imel vino skoraj zastoni, plačuje bolje. Pa poglejte Svenškove! Njihov gospodar jim je pustil vso zemljo, kupil kralovo in plačuje dinar več, kakor imamo mi! Naj Koreska reče samo besedo, take ji bom povedal, da bo imela dovolj!«

»Ložine je le toliko, da nam zraste komaj nekaj krompirja,« se je opogumil še Lojz, »dveh krav ne moremo rediti, drv ne dobivamo toliko, da bi se ogreli, o božiču in veliki noči, ko drugod dobe vina in ponekod tudi moke in mesa, dobimo komaj nekaj litrov tropinkovca. In za vsako malenkost taka burja.«

»Vse bi bilo dobro,« se je oglašil Trčko, »ko ne bi bilo Lize. Viničariji smo, kaj hočemo! A Liza je vrag. Svenška je spravila ob zemljo, nas pa bo iz koče.«

»To bi bila naša sreča!« se je zasmel Pepek. »Ni se nam treba bati, da nas ne bi drugod vzeli. Kdo ima toliko rok za

delo kakor mi? Sicer pa naj bo tako ali tako, jaz ji bom povedal in lepega dne bom šel.«

Trčko se je zgrozil ob misli, da bi moral zapustiti Koreskino viničarijo in si poiskati novega gospodarja. Saj tu je vendar doma! Vsako pest zemlje v gorici je že nešteto krat dvignil k soncu, vsako trto že toliko in tolikokrat prijel v roke in jo okopal, obrezal, zvezal in poškopil! Trda je gospa, a pozna jo. Privihra, pa spet odide in ni je tedne in tedne, včasih celo mesece. Prav za prav je sam gospodar obširnega vinograda, sadovnjaka, ložin, pašnika in gozda. Dela, kakor bi bilo njegovo. Naj gre drugam? Gorice ne bo poznal, ne bo vedel, kaj uspeva na ložinah, kako rodi sadno drevje, ne bo vedel, kake muhe ima stiskalnica in tudi koča jim bo tuja. Tu žive Trčki že od nekdaj, tu se je rodil tudi on.

»Ne, Pepek, od tod ne moremo in smemo!« je pridružno kriknil. »Razložil bom gospe. Razumela bo.«

Sredi popoldneva se je pokazala na vrhu vinograda gospa Koresova. Z njo je bila Liza, a čez čas je prišel njen mož, ki ga Trčkovi ves dan niso videli.

»So že tu!« je vzkliknil Pepek, čeprav so jih vsi hkrati slišali in se ozrli navzgor. Kopali so nemoteno dalje. Trčko ni prav vedel, kako in kaj dela. Za hipe ga je prešlo, da bi poslal Micko in fanta v kočo, da ne bi bili priče njegove sramote. A ni

imel moči, da bi jim kaj takega zaukazal. Nestrpno je čakal, kdaj ga bo gospa poklicala.

V bolečo tišino so se čez čas zarezale Lizine porogljive besede: »Trčko, pridi gor! Gospa te kličejo!« Trčko se je napravil, kakor da ni slišal. Vneto je kopal dalje. »Oče, kličejo vas!« ga je opozoril Loiz in odložil motiko. Tudi Pepek in Micka nista mogla več delati. Trčko se je vzravnal, odložil motiko, vprašujoče pogledal sina in hčerko in se odpravil navkreber. Ko je prišel na pot, je rekel otrokom: »Ostanite tu!« Otroci niso odgovorili, Loiz in Micka sta nadaljevala z delom, Pepek pa se je pognal za očetom.

Skoraj oba hkrati sta prišla na trato pred zidanico. Trčko je čutil Pepeka za sabo, slišal je tudi, kako so se spodaj pri hiši oglašili žena in otroci, vendar se ni ozrl.

»Dober dan, gospa!« je spregovoril počasi in z nenaravnim nasmehom, ko se je približal Koreski na tri, štiri korake; klobuk je že prej snel.

Tudi Pepek, ki je še v vinogradu sklenil, da se ne bo odkril pred Koresko, je segel po klobuku in jo pozdravil.

Koreska je Trčka nekaj časa molče motrila, kakor da ne ve, kako naj začne.

Zaradi njenega molka se je Trčko še bolj zbežal. Bil je živo nasprotje svoji gospodarici. (Dalje)

Zgodnejša košnja sena in pravilno sušenje dajeja najcenejšo krepko krmo in obilo mleka

V zadrugi ali trgovini kupljena krepka krmila (Kraftfutter) so draga in čestokrat prebavi in prebavilom niti ne najbolj koristna. V senu in suhi detelji imamo vendar lahko najnaravnejša, živalskim prebavilom najprikladnejša in najcenejša krepka krmila če znamo to suho krmo v resnici tudi pravilno pridelati.

Med senom in senom je velikanska razlika!

Poznam nekega gospodarja, lahko bi vam povedal tudi njegovo ime, ki je redil krave z 28 litri mleka skoraj pri sami dobri suhi osnovni krmi (senu in detelji), ki pa je seno tudi tako skrbno in preudarno kosil, sušil in spravljal kakor da bi šlo za ne vem kako redko dragocenost.

Cisto na grobo povedano zamore krava dati dnevno ob naslednji različni kakovosti sena naslednje množine mleka:

12 kg sena s 4% beljakovine: 4.6 l mleka,
12 kg sena s 6% beljakovine: 9.4 l mleka,
12 kg sena s 8% beljakovine: 14.0 l mleka.

Seno, ki je bilo 14 dni prej pokošeno kot doslej običajno in ki ni bilo posušeno na tleh marveč na švedskih jezdecih, ostrvih ali v kozolcih in ki vsebuje samo 2% beljakovine več, nam lahko dà pozimi dvojno množino mleka od navadne na tleh posušene mrve.

Če pa je bil travnik zadosti bogato založen s fosforjem, apnom in kalijem, da njegovo seno lahko tudi trikratno množino mleka.

Kdor denarno zmore, še sedaj pred košnjo in po košnji lahko gnoji z umetnimi gnojili.

Kljub temu, da je umetni gnoj za naše razmere drag, je vendarle polovico cenejši kot kupljena krepka krmila, če upoštevamo, za koliko izboljša kvaliteto sena in otave.

Fosforna gnojila se običajno nikdar ne

izperejo, učinek dušičnih in kalijevih gnojil pa je poznati že po osmih, štirinajstih dneh.

Zato torej gospodarji-živinorejci, posvetite sedaj vso skrb pravočasni košnji, pravilnemu sušenju in spravljaju ter nadaljnjemu gnojenju travnikov in detelijšč. In ko boste suho krmo spravili, jo v skednju tudi sortirajte po kvaliteti (v 4 ali 5 sortimentov), kakor je delal to oni gorenjski živinorejec, ki sem ga uvodoma navedel in ki je pretežno pri samem senu

Pogovor s čebelarji

Danes hočemo govoriti o rojih. Iz lastne izkušnje sem prepričan, da ni dobro, če zabranjujemo čebelarom rojenje. Če je ugodno čebelsko leto, to se pravi, če je dovolj paše, potem itak ne moremo ubraniti, da bi čebele rojile. S preprečevanjem rojev družino samo zadržimo pri njenem naravnem razvijanju. Čebele ne izletavajo na pašo, lenuharijo v panju vse do časa, dokler ne izroji. S tem zadržkom čebele zamudijo najboljšo pašo. Po mojem mnenju je najboljša, da jih pustimo izrojiti, če je družina zdrava in paša ugodna. S tem ne bomo na zgubi, temveč si pridobimo nove matice. Kar je pa izrojenec premalo nabral, bodo vsaj del tega mladiči nadomestili.

Pred 20 leti sem se tudi jaz postavil v bran proti rojenju. In kakšen je bil uspeh? Pokvaril sem skoraj vse družine. Postale so popolnoma lene, tudi rojev nisem imel. Matice so mi zastarele. No, in če matica postane stara, pogine ali pa je neuporabna do njenega pogina. Na podlagi vsega tega sem prišel do zaključka, da je bil vzrok neuspeha samo v zadržku naravnega razvoja čebel.

Lansko leto so vse družine izroji, čeprav sem jim vse matičnike potrgal in odvzel matice. Roji so mi potem delali skrb, zmanjkalo je povsod medsten in voska in tako sem bil potem prisiljen lepiti v okvirje samo četrtinske medstene. Ker pa so bile v okvirjih samo četrtinske medstene so čebele izdelale samo trotovinno in tako so nam sedaj tiste satnice neuporabne.

Kdor se boji, da bi imel preveč družin in za

redil krave s 25 do 28 litrov mleka na dan.

Nek solnograški živinorejec pa je v letu 1953 brez silaže in brez znatnejšega dokupa krepkih krmil pri samem kvalitetnem senu dosegel pri 10 kravah povprečno po 5.000 litrov mleka na leto. To je uradno ugotovljeno in ni nikaka reklama za umetna gnojila in za domačo pincgavsko živino, ki je usposobljena pri sami domači krmi izkazovati tako visoko molznost.

V.

njih premalo prostora, mu svetujem tale način: Pustimo, da družina izroji, nato vzamemo iz plodišča vso zalego in jo dodamo slabšem. Plodišče napolnimo z novimi sati in vanj stresemo (vsadimo) roj.

O p o m b a: Naprošam drage čitatelje, da mi oprostijo napako, ki se je vrnila pri zadnjem obvestilu in sicer: (Potem pa se po potrebi sati začno predstavljati iz medišča v plodišču in sicer tako dolgo, da se medišče napolni). To ni pravilno vsled tega, ker medišče ostane nedotaknjeno. V plodišču se dajo rezervni sati.

Vinko Pečnik

O novih cenah žita razgovarjajo

Pred kratkim so se pričeli med zastopniki nižjeavstrijske kmetijske zbornice, Zveze kmetijskih zadrug in podietniki mlinov razgovori za določitev novih cen za krušno žito. Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo so že poslali soglasni predlog, da bi ga potrdilo.

Kakšna bo letošnja cena rži in pšenice, ki jo bodo v ministrstvu določili, še ne vemo. Upamo pa, da ne bo ostalo pri dosedanjih ureditvi, kjer je prav cena žita omogočala žitorodnim ravninskim predelom sorazmerno večjo donosnost kmetovanja kakor so jo imeli kmetje hribovskih alpskih predelov, ki za donosno pridelovanje žita niso prikladni. Do leta 1952, ko je imel krompir še dobro ceno, ni bilo med donosi iz poljedelstva obeh predelov (ravninskega in alpskega) posebne razlike. Lani, ko je cena krompirja padla za 25—35%, pa je nastala vidna razlika v škodo alpskih kmetov. Alpским kmetom so ceno za krompir skvarili s ponudbami po nizkih cenah prav ravninski predeli Zgornje in Nižje Avstrijske.

Stvar Koroške kmetijske zbornice bo, da skupno z ostalimi zbornicami v alpskih predelih tako nastopi za pravilno ceno žitu, da ne bodo na račun te cene ravninski predeli lahko zbijali ceno krompirja. Prav tako bi bilo treba, da ob tej priložnosti v smislu predloga Slovenske kmečke zveze na zadnjem občnem zboru Kmetijske zbornice prouči enotno ureditev cene krompirja in tudi drugih produktov v vsej državi in da onemogoči preplavljanje domačega trga z nižje- in zgornjeavstrijskim krompirjem, predno domači pridelki ne bodo spravljani v denar.

Kmetijski vzori tudi v Rožu

Čeprav se Rož v širokem deželnem merilu iz kmetijsko-gospodarskega vidika nikdar ni mogel povzpeti na pomembnejše mesto, se nahajajo vendar v njem v pogledu duhovne razboritosti in gospodarske preudarnosti biseri, ki jih je težko najti v severnih predelih dežele. Iskra živahnosti, prosveta, nasmejana pesem, utrip tovarnih in Borovljah in na Bistrici, zastira v rovarjih, razvitih gozdovih, delo in zakriva vse morebitne pojave napredne kmetijsko-gospodarske dejavnosti. In vendar je take najti v dolini med borovelskim mestom in Sent Jakobom toliko, da bi o njih lahko pisal knjigo.

*

Samo za hip se danes ustavim v Sent Janžu v Rožu, pri predsedniku Slovenske kmečke zveze. V njegovi hiši, v kateri je včasih kar mrgolelo ljudi, neobičajna tišina. Starejši sin je s traktorjem v gozdu, mlajši v Podravljah kot inženir-učitelj, mati v mestu in samo hčerka in oče-gospodar sta ostala za vse opravke pri hiši in v gospodarstvu. Zato tudi v vsej naglici pretreševa aktualna vprašanja ondotne stare živinorejske zadruge. Soglasno ugotoviva, da je nujno potrebna pozivljenja in obnovljenja. Odlični plemen-

ski material je najti v vsem tem območju srednjega Roža, toda kaj, ko je ta absolutno neregistriran in nepopisan ter vsled tega v uradni rejski javnosti polovico manj velja, kakor bi sicer zaslužil veljati.

Prvič me popelje gospodar v Sent Janžu tudi v svoji novi hlev.

Letošnjo zimo je s prav dovoljnim uspehom preizkusil pri svoji živini tudi povsem »odprte prostore«. Deset stopinj pod ničlo je beležil mraza v hlevu. In živina se je pri tem počutila kar najbolje in ni izgubila nič na mleku.

»Vidite, tudi našo domačo pincgavsko živino in pasmo ni zavreči«, povzame preudarno preizkušeni gospodar. »Krava Alma, od katere izvira vseh ostalih šest molznic v hlevu, daje po 20 litrov mleka na dan. In njena hčerka Olga je kot prvenica že po prvem teletu dajala po 19 litrov dnevno. In to brez pokladanja silozne krme. Pač pa sem dal vsaki živali poleg običajne temeljne in krepke krme po 10 kg surovega krompirja dnevno. Sedaj pa na našem pašnem travniku s pomočjo električnega pastirja vsak dan dvakrat po eno uro vso živino pasemo, damo potem še nekaj »suhega« v jasli in živali so site.«

»Da, vsaj vaš, tako zelo napredni hlev

PRAVNE ZADEVE V PRIMERIH

O daritvah

II.

Navadno se daritve ne morejo več preklicati; kar je podarjeno, je podarjeno! Kakor skoraj pri vseh predpisih, so pa tudi tu izjeme.

Kolikokrat se zgodi, da pozabi obdarovanec na sprejete dobrote in se je zgodilo tudi že to, da postane v zahvalo še nasilen, da svojega dobrotnika ali dobrotnico dejansko napade, da se jih loti s težkimi žalitvami ali pa jih še celo okrade. Seveda imajo na tak način užaljeni dobrotniki in darovalci možnost, da zahtevajo za tako grdobo pred sodiščem primerno kaznen. Če gre za take žalitve časti, dejanske napade in odvzeme, da se proti obdarovancem lahko kazensko postopa, pa je mogoč tudi preklic vseh daril, ki jih je tak človek od dobrotnika dobil.

Oškodovani dobrotnik ima torej možnost, da proti tistemu, ki ga je težko žalil na časti ali ga telesno ogrožal in poškodoval ali tudi na premoženju oškodoval, vložiti tožbo na vrnitev vseh daril, kajti tak nevhvaležnež se, potem ne smatra več kot pošten imetnik vseh dobrot, ampak kot nepošten posestnik stvari, ki jih mora vrniti. Tudi še dediči dobrotnika imajo pravico, da zahtevajo darila nazaj, seveda le, če je še kaj ostalo.

Zakon pa pozna še eno možnost, da se zahtevajo darila nazaj. Pripeti se namreč, da so že preveč zadolženi ljudje posebno radodarni, bodisi, da na to ne mislijo in se jim ne zdi mogoče, da bi bili zaradi takih daril oškodovani upniki, ali pa so deloma lahkomišelnosti in tudi nepoštenosti proti upnikom. Pripeti se, da kdo samo iz jeze, ker ga kak upnik iz skrbi, da ne bi zgubil, kar ima terjati, večkrat opominja, začne na vse strani dajati darila, kakor da bi upnikom privoščil, da ne pridejo do kritja. Če so torej vsled daril — in sicer takrat, ko se darila dajejo — oškodovani upniki darovalca, lahko zahtevajo pri sodišču, da morajo obdarovanci darila vrniti. Seveda le, če so to čista darila. Darila so namreč lahko tudi obojestranska. Pripeti se, da eden kaj daruje, obdarovani pa se pri prvi priložnosti zahvali tudi z darilom. Ali pa, če kdo komu napravi kako posebno uslugo in dobi potem v zahvalo za to uslugo in samo zaradi tega kako darilo. V vseh takih slučajih se more proti obdarovanemu samo tedaj postopati, če je pri precenitvi obojih daril in uslug dobil neprimerno več; in samo ta razlika se more potem smatrati kot pravo darilo.

V prejšnjem članku smo omenili, da more darovalec, če obuboža tako, da se težko preživlja, zahtevati od obdarovanca, da mu plača od vrednosti darila navadne letne obresti. To velja pa tudi za slučaj, če je kdo trosil premoženje z darili, ker ni imel otrok, pa se mu pozneje vendar le še rodi otrok. Če torej v tem slučaju tudi ta otrok trpi zaradi prejšnjih daril, lahko otrok ali oče zahteva omenjene obresti tudi še od dedičev obdarovanega.

Sedaj pa še eno vprašanje: Kaj velja za daritve, ki se obljubijo za slučaj smrti?

To je daritev, ki je sklenjena pod pogojem, da dobi pravno moč in veljavo šele tedaj, če obdarovani darovalca preživi. Če pa obdarovani umrje prej, pa nameravana daritev ne velja več — in za nikogar. Taka daritev pa je po zakonu vezana na gotove oblike. Če se to napravi samo ustmeno, se mora napraviti tako kakor ustmeni testament ali zadnja volja, pred tremi veljavnimi pričami, kakor smo to že opisali. Če pa se hoče to napraviti bolj tajno, se mora izvršiti pismeno pred notarjem. Darovalec mora darilo za slučaj njegove predsmrti natančno označiti, se mora odpovedati preklicu, obdarovanec pa mora tako darilo izrecno odobriti. Torej bo taka daritev bolj po ceni, če se napravi ustmeno v obliki testamenta.

moramo na vsak način priključiti Kontrolni zvezi« povzamem. Tega mišljenja je tudi tovariš-gospodar. Vendar predlaga priključitev še za vse ostale naše napredne neorganizirane, a tako zelo razborite rejce v Srednjem Rožu. V slogi je moč! Tudi pri našem stremljenju za podvig rožanske živinorejce!

Vernik — Podravlje

Živahen plemenski sejem svinj v Šent Vidu ob Glini

Prav živahen in za rejce plemenskih ščetinarjev zadovoljiv sejem je bil 20. maja t. l. v Šent Vidu ob Glini. V prostorih velike sejnišne stavbe se je zbralo polno gospodarjev iz vse Koroške, predvsem pa iz srednjega dela dežele, po eden celo iz Nižje Avstrije in Zgornje Štajerske.

Z našega ozemlja so bili zastopniki občine Šent Jakob v Rožu, ki so kupili 5 oz. 6 plemenskih živali, vse za cene, ki so se gibale med 3.000 in 4.000 šilingov. Prašičerjem iz škocijanske občine z županom na čelu pa se je zdelo neostavljeno plemensko blago predrago, tako da niso kupili niti enega repa. Samo iz neposredne celovške okolice in od Zilje je bilo ugotoviti nabave po eno žival. Saj se tudi ni čuditi! Samo 57 oziroma 58 za prodajo razstavljenih živali sem naštel, kupcev pa je dospelo gotovo znatno več.

Nekoliko privlačnost za ta sejem je pomenilo gotovo tudi dejstvo, da je bila več kot polovica ponujenih svinj obrejenih po originalnih iz Zapadne Nemčije importiranih merjascih. S tem naj bi uvedli v našo rejo povsem novo krvno črto. Vendar reklama za te plemenjake kljub temu ni rodila onega uspeha, ki so ga morebiti pričakovali in so se rejci pri nakupu ravnali predvsem po presoji telesnega ustroja, skladnosti in podatkih porekla (plodnosti).

Kar se tiče skladnosti telesnega ustroja, sem mogel od predlanskega leta sem v plemenskem materialu v Šent Vidu ugotovil znaten napredek. Živali so bile močnejše, krepke konstitucije (z dvema, tremi izjemami) in zdrave s srednje dolgo glavo, ki bi bila pri posameznih živalih v čelu lahko nekoliko širša; hrbet močan, mišičast in enakomerno širok, ne bi pa sicer škodovalo, če bi bil v splošnem nekoliko daljši, čeprav je bilo vmes par prav dolgih živali. Svinje in merjasci žlahtne pasme so izkazovali na splošno primerno in odgovarjajočo globino in širino prsi in zadnjega dela trupa, dočim bi bile prsi par živali podeželske pasme lahko nekoliko globlje. Kot poseben napredek pri šentvidskih živalih je bilo ugotoviti to, da so skoraj vse izkazovale krepke, čvrste noge in krepke, na gosto porasle ščetine z leskom.

Za živahnost šentvidskega sejma je značilno, da so bile prodane vse živali in da se je še za zadnjo plemensko svinjo izdržalo 3150 šilingov. (Živali se je namreč izdrževalo za prodajo po ocenjeni kvaliteti.) Od devet prodanih pol do tričetrt leta starih merjascev je šlo pet za ceno, ki je bila nad 3.500 šilingi in 4 za ceno izmed 3.000 in 3.500 šil. Merjasci požlahtnjene pasme enake starosti so prodali

Pred skorajšnjo rešitvijo posarskega vprašanja?

Že v letih pred in med svetovnimi vojnama je bilo Posarje eno od jabolk spora med Francijo in Nemčijo, kajti pomen Posarja je zlasti v njegovem energetskem in industrijskem potencialu. Po prvi svetovni vojni pa do leta 1935 je posarske premožnosti izkoriščala Francija nato pa — po zmagovitem plebiscitu — nacistična Nemčija. Po drugi svetovni vojni so to pokrajino ponovno zasedli Francozi in si prizadevali, da jo obdržijo v sklopu svoje države. Pa se jim ni posrečilo, ker je Zapadna Nemčija za svoje težnje kmalu našla precejšnjo zaslombo pri Ameriki in so Francozi dosegli edino-le začasno

gospodarsko unijo s Posarjem. Mimo tega dejstva pa se niti Nemčija, niti Francija Posarju dejansko nočeta odreči in so vsi razgovori, načrti, polovični sporazumi itd. o neki »evropeizaciji« Posarja le zasilno iskanje bolj ali manj sprejemljive kompromisne rešitve tega perečega in vse druge evropske načrte zavirajočega vprašanja.

Minuli teden pa je glede na rešitev posarskega vprašanja morda le bil storjen pomembnejši korak naprej. Po raznih časopisnih poročilih sta nemški kancler

Adenauer in podpredsednik francoske vlade Teitgen med svojimi razgovori v Strassburgu dosegla sporazum o »skupni nemško-francoski deklaraciji o Posarju«. Poročali so, da so s to deklaracijo premostili glavna dosedanja nesoglasja in da so odprta le še manj bistvena in bolj tehnična vprašanja. Za osnovo je razgovorom služil posarski načrt holandskega delegata v Evropskem svetu van Natersa, ki se zavzema za popolno evropeizacijo Posarja. Po sporazumu naj bi Zapadna Nemčija postopoma dobila iste pravice v Posarju, kot jih že ima Francija, nato naj bi jih pa dobile še ostale države »Združene Evrope«.

Z ozirom na to, da je nerešeno vprašanje Posarja francoskemu parlamentu glavna ovira — vsaj na zunaj — pri odobritvi pogodbe o Evropski obrambni skupnosti, in bi ta ovira sedaj v precejšnji meri odpadla, je takojšnji francoski ugovor proti poročilu o sporazumu med Adenauerjem in Teitgenom v Strassburgu več kot razumljiv. Francozi trdijo, da nikakega sporazuma ni bilo, marveč da je bilo govora le o nekaterih podrobnih vprašanjih, ki bi naj kasneje olajšala sporazumno rešitev posarskega vprašanja samega. Na drugi strani pa v Nemčiji trdovratno krožijo vesti, da je le bil dosežen širši sporazum.

Taka protislovja v nemški in v francoski razlagi uspeha razgovorov, ki so vsekakor bili, so razumljiva, saj je Nemčija že ratificirala pogodbo o Evropski obrambni skupnosti in ji je Posarje zanimivo le še po drugi strani, medtem ko Francijo tudi še drugi činitelji ovirajo pri ratifikaciji EOS, in prav zato ji nikakor ne paše, da bi z rešitvijo posarskega vprašanja zgubila do sedaj stalno uporabljeni ceneni izgovor.

Priprave za velesejem nudijo zaslužek številnim delavcem in obrtnikom

Na zadnji seji velesajmskega odbora je vodja razstave Grimm poročal, da je do takrat že 25 tvrdk zaprosilo za prostor, da bi postavile lastne trajne razstavne zgradbe. Osem od teh predlogov je odbor že odobril.

Izvedbe stalnih zgradb, v pošteved pridejo edinele reprezentativne gradnje teh in drugih tvrdk, ki bodo svoje načrte šele predložile oziroma jih odbor še ni priučil, že dajejo zaposlitev številnim obrtnikom in delavcem. Za zgradnjo hal in kioskov bo potrebnih 5 milijonov šilingov. K temu je treba prišteti še nadaljnjih 5 milijonov šilingov, ki jih bo velesajmsko vodstvo izdalo za napravo lastnih zgradb in obnovo velesajmskega področja. Do otvoritve velesajma bo tedaj samo

za gradnjo in obnovo velesajmskega področja steklo 10 milijonov šilingov v promet in v nemalo korist celovskega mesta. Okoli 200 delavcev je pri teh delih že zdaj zaposlenih, v nadaljnjem pa bo še več delovnih sil našlo zaposlitev in zaslužek pri tem podjetju. Prav tako bodo tudi med velesajmom številne pomožne moči zaposlene tako pri velesajmskem vodstvu, kakor tudi pri razstavljalcih samih. Tako je koroški velesajem poleg velikega gospodarskega pomena znaten do prisnos za zaslužek številnih obrtnikov in delovnih sil najrazličnejših strok.

Trgovinska sekcija v zbornici obrtnega gospodarstva je sklenila, da bo tudi letos ob velesajmu izvedla tekmovanje izložbenih aranžerjev.

Tragičen konec prijetnega izleta

Žalostno je končal obratni izlet, ki ga je minulo soboto priredilo podjetje žage Baumgartner v Bačah za svoje uslužbenke v Trstu. Nedaleč od vasi Chiusoforte v Kanalski dolini so morali avtobus zaradi neke skale, ki se je zakotalila na cesti, ustaviti. Nekaj moških izletnikov je izstopilo, da bi zapreko odstranili.

Priložnost, ko je avtobus obstal, je izkoristil tudi 54 letni Luka Krainer iz Podgorij pri Bekštanju ter je tudi izstopil, da bi vsrkal nekaj svežega zraka. Toda komaj, ko je delavec izstopil, so izletniki zaslišali pretresljiv krik. Izletniki so takoj pogledali, kaj bi moglo biti ter so slutili najhujše. In zares, Krainer je v temi prezrl obcestni rob in strmoglavil v kakih 15 metrov globok prepad v potok Bela. Kakšno uro so ga tovariši iskali, toda brez uspeha. Italijanska policija je iskanje nadaljevala vso noč in domalega vso nedeljo. Šele v poznih popoldanskih urah je prispela v Bekštanj žalostna vest, da so Krainerjevo truplo našli kak poldrugi kilometer vzdolž potoka. Krainer je pri padcu utrpel prelom lobanje ter je bil verjetno na mestu mrtev.

Ponesrečeni Krainer je v vsej bekštanjski okolici kot dober značaj in priden delavec užival vsesplošno spoštovanje ter je bil pri vseh priljubljen. Težko preizkušena in žalostna žena je dolgo v nedeljsko noč bedela ob prižgani lučki za svojim tako tragično preminulim možem, s katerim sta se prejšnji dan vsa srečna pridružila izletniški skupini. Vse prebivalstvo ji je izražalo odkrito in globoko sožalje. Pokojni Krainer zapušča poleg žene eno hčerko, ki stoji tik pred poroko, in dva osem mesečna sinčka-dvojčka.

Ljudje brez srca in vesti

V švicarskem kantonu Aargau je imel neki oče šest otrok, izmed katerih se mu je ena hčerka posebno dopadla in je z njo navezal prepovedane stike. Posledica tega je bila, da je hčerka v času od 1948 do 1954 rodila štiri otroke, ki pa sta jih oče in hčerka takoj po porodu umorila. Bressrčna morilca komaj rojenih otrok sta zločine že priznala.

Mednarodna letovišča za otroke borcev

V Ševlcu pri Reki bo letos Svetovna federacija borcev skupno z Zvezo borcev narodnoosvobodilne vojne Jugoslavije organizirala prvo mednarodno otroško letovišče v Jugoslaviji. Letovišče bo odprto od 8. julija do 8. avgusta in bo sprejelo 67 otrok bivših borcev iz 25 držav Evrope, Azije, Afrike in Amerike. Večji del stroškov za ureditev letovišča bo prispevala svetovna federacija borcev, Zveza borcev Jugoslavije pa bo oskrbela celotno organizacijo in program letovanja ter vzgojno osebo.

Podobna mednarodna letovišča za otroke bivših borcev bodo organizirali letos tudi v Belgiji, Franciji in Holandiji.

Delovni časi pri uradih koroške deželne vlade

Delovni časi pri uradih koroške deželne vlade so za poletni službeni čas določeni naslednje: od ponedeljka do četrтка od 7.30 do 12.30 ure in od 13.30 do 17.

ure, v petkih ostane službeni čas predpolodne enak, popoldne pa se konča ob 16.30 uri. V sobotah ostane kot doslej dežurna služba.

URADNA OBJAVA

Sprejemni izpiti v državno realno gimnazijo in realko v Celovcu

Sprejemni izpit v prvi razred realne gimnazije in realke v Celovcu bo dne 14. junija in v višje razrede 14. in 15. junija 1954. Učenci naj se zberejo s pisalnimi potrebščinami ob 7.45 uri v zavodu, Velikovaška cesta 36 (Marijanišče). Dokumenti, katere je treba še predložiti, kakor rojstni list ter izvleček o dokazu domovinstva morajo učenci prinesiti s seboj.

Kupim vsako množino borovih lesnih odpadkov, sredina od 10 cm navzgor, dolžina 40 do 90 cm. Ponudba s ceno za tono: Celovec-Klagenfurt I., Postfach 121.

Jzlet na morje

Naročnike »Slovenskega vestnika« obveščamo, da bomo priredili v dneh od 12. do 14. junija 1954 izlet v Ljubljano, Reko in Opatijo.

Spored izleta:

- 12. junija: ob 18.39 odhod vlaka iz Podrožčice ob 20.30 prihod v Ljubljano
- 13. junija: ob 3.56 odhod iz Ljubljane ob 6.50 prihod na Reko
- 14. junija: ob 5.35 odhod iz Opatije oz. Reke ob 11.15 prihod v Podrožčico.

Izleta se lahko udeležijo samo naročniki »Slovenskega vestnika« in njihovi družinski člani. Cena za posameznika je 160.— šilingov. Vozno karto do Jesenic, najbolje povratno karto (Retourkarte), si mora kupiti vsak izletnik sam na domači postaji.

Za izlet se je treba prijaviti s potnim listom osebno ali pismeno najkasneje do prihodnjega petka, dne 4. junija. Kdor pa nima potnega lista se mora osebno prijaviti z izkaznico »Identitätsausweis«. Prijave sprejemamo ob delavnikih v času od 8. do 13. ure.

Uredništvo »Slovenskega vestnika«.

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.05 Jutranja glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 in 11.00 Šolska oddaja — 11.20 Pozdrav za mesto in deželo (razen poned.) — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 15.00 Šolska oddaja — 17.05 Zabavni koncert.

Poročila dnevno: 5.50, 6.45, 7.45, 12.30, 16.50, 19.45, 22.00, 24.00.

Sobota, 29. maj:

8.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Sportni obzornik — 10.45 Dopoldanski koncert — 14.30 Pozdrav zate — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 18.00 Iz parlamenta — 18.30 Slov. oddaja — 20.00 Igra veliki dunajski radijski orkester — 22.15 Plesna glasba.

Nedelja, 30. maj:

7.05 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 8.00 Kmečka oddaja — 9.15 Glasbena nedeljska promenade — 10.00 Maša — 14.45 Pozdrav zate — 17.00 Plesna glasba — 20.00 Iz sveta operete.

Ponedeljek, 31. maj:

10.45 Mali koncert — 14.30 Slov. poročila in objave. Narodne pesmi — 18.45 15-pestrih minut — 19.45 Dunajski slavnostni tedni 1954.

RADIO PROGRAM

Torek, 1. junij:

14.30 Slov. poročila in objave. Zdravniški vedež: Težke kovine v zdravilstvu — 15.30 Otroška ura — 16.00 Z glasbo gre vse bolje — 18.30 Razvojne črte slovenske proze (II) — Fran Levstik: Martin Krpan — 20.00 Opera — 22.25 Športniki pred mikrofonom.

Sreda, 2. junij:

10.45 Mali koncert — 14.30 Slov. poročila in objave. Za ženo in družino — 15.30 Komorna glasba — 16.30 Knjižni kotiček — 20.00 Musica nova.

Četrtek, 3. junij:

10.45 Mali koncert — 14.30 Slov. poročila in objave. Okno v svet — 15.30 Otroška ura — 16.00 Z glasbo gre vse bolje — 18.30 Koroška slovenska lirika — 18.50 Kmečka oddaja — 20.00 Igra graška policijska kapela.

Petek, 4. junij:

10.45 Mali koncert — 14.30 Od pravljice do pravljice — 15.30 Ženska ura: Ali je moj otrok neumnejši kakor drugi? — 15.45 Zabavni koncert — 17.25 Za otroke — 20.00 Radijski oder — 21.45 Igra veliki dunajski radijski orkester.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 6.30 Radijski koledar in pregled tiska — 7.20 Za gospodinje — 15.15 Zabavna glasba — 19.00 Radijski dnevnik — 23.00 do 24.00 na valju 326,1 m Oddaja za tujino.

Poročila dnevno ob: 5.35, 6.00, 13.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 29. maj:

12.15 Cicibanom — dober dan — 13.45 Za pionirje — 14.20 Narodne pesmi — 16.00 Kulturni pregled — 17.10 Narodne pesmi — 17.30 Okno v svet — 18.20 Ljudsko prosvetni obzornik — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 30. maj:

8.15 Domače pesmi — 9.00 Pol ure za našo vas — 13.40 Lepe melodije — 14.00 Otroška predstava — 15.15 Polke in valčki — 15.45 Radijska igra: Matiček se ženi — 17.00 Družinski pogovori — 17.10 Želeli ste — poslušajte — 19.30 Opera.

Ponedeljek, 31. maj:

12.20 Nekaj za ribiče — 13.45 Za mlade pevce in godce — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 17.10 Igrajo veliki zabavni orkestri — 18.30 Zdravstveni nasveti — 20.15 Simfonični koncert radia Ljubljana.

Torek, 1. junij:

11.00 Šolska ura — 12.00 20 minut z veselimimi godci — 12.20 Kmetijski nasveti — 13.45 Nove knjige — 17.10 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi — 18.00 Sportni tednik — 20.10 Naši solisti pojo arije iz znanih oper.

Sreda, 2. junij:

12.20 Nasveti za dom — 13.45 Za pionirje — 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 17.10 Slovenske narodne pesmi — 20.00 Radijska igra.

Četrtek, 3. junij:

12.15 Cicibanom — dober dan — 13.45 Iz znanosti in tehnike — 15.30 Koncertni valčki — 18.40 Zabavni zvoki — 20.00 Kulturni pregled — 20.15 »Četrtek večer domačih pesmi in poskočnih napevov«.

Petek, 4. junij:

12.00 Igra godba na pihala Ljubljanske garnizije — 12.20 Kmetijski nasveti — 13.45 Za pionirje — 15.50 Modni kotiček — 16.00 Želeli ste — poslušajte — 17.50 Domače aktualnosti — 18.25 Jezikovni pogovori — 20.10 Večerni operni koncert.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopiši naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.